

શ્રી જૈન મસ્તુ માહિત્યપ્રચારક મયાત્રય

ક્રમાં ૮

આદર્શ સાધુ

લેખક

રા. બેસી

પ્રકાશક

શ્રી જૈન મસ્તુ માહિત્યપ્રચારક
કાર્યાલય-કલોલ

મુદ્રણાલય આહિત્યમુદ્રણાલય તથા અમદાવાદ
મુદ્રક અજીતન વિશ્વનાથ પાઠક

નિવેદન !

૧૬૦ ગ્રાં ૨૦ શાહ અને કીર્તી ન્હાનાલાલની દ્રષ્ટિથી આલેખાયેલું આ સાહિત્ય ચિત્ર 'શ્રીબસી' ની લેખીનીની પ્રસાદિ છે અને કાપાલપના આકાશમાકાથી બહાર પડે છે

જાણી જગીએ લખેલુ પ્રથમ પુસ્તક 'આલ્ફ્રેડ જૈન' અંગ્રેજી બહાર પાડેલુ ત્યારે તેનો દૂક મમલ માજ જલ્દી ઉઠાવ થમે તેલુ અંગ્રેજી સ્વપ્ને પશુ ધારેલુ નદિ પશુ અંગ્રેજી આજ જોયે છીએ કે દાનનો યુવક મમાજ પોતાના માહિત્યનુ પુનર્વિધાન કરવા અનિ આતુર થઈ ગયો છે 'આલ્ફ્રેડ જૈન નુ વાચન ' યુવક વર્ગે' જ મુખ્યત્વે કર્યું છે

જાણી જગીએ આ પુસ્તક લખી સમાજ અને અમારા ઉપર એક મોટો ઉપકાર કર્યો છે તેમ સાહિત્ય મેવામા પોતાનો સુદર ફાળો નોધા પો છે અમે જલ્દર પુસ્તકો છીએ કે જાણી જગી પ્રતિદિન આવા અપૂર્વ પુસ્તકો બહાર પાડી શિષિન મમાજને ચેતનવન નનાવે અને મમાજમા જે નિષ્ક્રિયતા પ્રવર્તિ રહી છે તેને દૂર કરી પ્રગતિમય વાતાવરણ બનાવી કર્તવ્યસેવામા આગ્રહ કરાવે

દવે પડી જાઠ મુશીને સખેહું 'અપાંખ' પુસ્તક જાગે દિયગીરી મથે જળારવ પડે છે કે કાપાંપયના ભીજ વડના માવ મોળ મેઝર થવા છે સાદિત્ય મેવા કે વાનો જોનો મુખ્ય મિદાન છે તેન વારવાઝ નાખુની અપીવ કમી પડે તે તેા સાદિત્ય મિક અજ્ઞનો માટે તેા પૂજારવ કદેરાવ આ વિસ્થા આજ્ઞા કમારો માવ જમ છે

વેશનિને સમવા પુસ્તકો સખી મોકલવા મેખ કેને વિનિનિ છે

મો કેગવ ડી વિદોતેજક ૬- બેતેહું છે તેમા ફાનવી મદાયથો પોતાનો છે તે દસ્ત કમારે વજાવરી ?

૬૨- જૈન માત્રની ૬ જ એ છે કે

૧ આ કાપાંપયના મેઝર જનવુ

૨ નમગોચિત આ કાપારવને મદર કરવી

૩ કાપારવનુ સાદિત્ય ખગીદ કમી વચ્ચનુ

જને આ કાપાંપયની પ્રતિ પ્રતિદિન વધે અને સમાજમા સાદિત્ય પ્રેમ પ્રજો તેવી પરમકૃપાતુ પર માત્રા કને પ્રાચના મગી અમે અવિરમીએ છીએ

કાપાંપય ઔદિમ } મી જૈન સસ્તુ સાદિત્ય
કેનોવ તા ૨૫-૪-૨૬ } પ્રચારકે કાપાંપય.

નજર ફેંકશો ?

ગાન ભગર	૧-૮-૦
મુદાસીતી	૦-૫-૦
દૈમવતિ	૦-૩-૦
ઈંદુમતી	૮-૩-૦
સ્વયં જયતિ	૧-૮-૦
વૈગાગ્ય શત્રુ ઉત્તરાદ્ય, પુત્રાદ્ય	૫-૦-૦
સામાયિક સૂત્ર મવાદ મરિત	૦-૧-૮
આંસ જૈન	૦-૮-૦
મદાવીઃ જીવનરેખા	૦-૫-૦
આંસ માધુ	૦-૪-૦

માત્ર વ્યય જુદું

લખો

મગજીજી હરજીવન ચીતણીઆ

જૈન સુકમેવર માગરોવ—કાઠીઆનાડ.

અમલનાના પુસ્તકો મળવાનું અને શુદ્ધતાથી
મુદ્રિત સુધરાવવાનું ખાત્રી લાવક સ્થળ —

નાડીલાલ કાકુભાઈ મધવી

સારંગપુર તળીયાની પોળ

અ મ દા ના ડ

જુજ નકલો સોતીકમા છે:

૧ આદ્ય નેન	૦-૪-૦
૨ મહાવીર લવનરેખા	૦-૩-૦
૩ આદ્ય સાધુ	૦-૪-૦

લખો —

- ૧ શ્રી નેનસર્વ સાહિત્ય પ્રચારક ડાચોલપ
કલોલ
- ૨ મગલજી હરજીવન ચીનલીયા, નેન જુકસેલર
માગરોડ-કાઠીયાવાડ

એક અભિપ્રાય.

ખીન મતબ્યોમા ચાહે તેના મનને? હોવા
જતા જૈનોના ત્રણે કિસ્કાઓ જેમા એક વ્યામ પીઠ
પર ઉભા રહી શકે છે તેવા માદિલનુ સંયોધન
પૂર્વક પ્રકાશનકામ કલોષનું જૈન મરતું સાદિત્ય
પ્રચારક કાર્યોત્તમ આજે કરી રહ્યું છે તે સર્વથા અને
સર્વદા ઉત્તેજનને યોગ્ય છે

માવલ દામલ શાહ

સુધાર્ધ-પાટકોપર

પ્રસ્તાવના.

૨
૩
૮

૧

૩ ૪ ૫ ૬ ૭

૧

૨

૩

અમૃત પ્યાલી

જીવનના પૃષ્ઠે પૃષ્ઠમાંથી આત્મસૌંદર્યના
શીતળ રસભર્યા ઝરણાઓ વહાવતા એ પ્રા
ચીનકાળના મધુર ઋષિમુનિઓ, અમૃતો,
યોગીઓ ને સાપ્તસતો આને કયા ઉ ? કયા
ગયા એ શુભાળી યૌવનથી ચઢેચઢ કરેલા
'સદ્ગુણ' ની સાદ્યત્વ મૂર્તિ શા સુંદર
દેવારી ઝહેરાઓ ! આયોવર્તનની એ અમોલી
સ્વપત્ની રીસાઈને શું ચાલી જ ગઈ ? અહા !
એ હંમતા બુલબુલો શું આ બગીચામાંથી
ઉડી જ ગયા ? ઠોઠ કહેયો ? કયા આલી
મઈ એ બધી બન્ધ બાવનાજરી તેજસ્વી
માનવમૂર્તિઓ !

ખરેખર, એ ચેતનમૂર્તિઓ આને અલોપ
યઈ છે દૂર, દૂર અતિ દૂર, કાળના ગર્ભમાં
વિલીન યઈ છે સાપ ગયા ને રહ્યા માત્ર
લીસોટા

હજારો દૃઢપને હવ્યમચાવે જોવા પ્રતાપી
 વ્યક્તિત્વની-સાધુતાની ક પના મ કરતા આજે
 કય ચડે છે કેઈ તેજસ્વી આત્માના નૂરની
 સાખી કરતા જુદી 'બીચારી' હરી નય છે
 કેઈ કાશ્પનિક પ્રબળ પ્રકૃતિના સાધુ-પુરુષની
 આત્મશક્તિઓને ઉછાળા મારતી જો! અમુઓ,
 હવેને બહારે શરમની મારી નીચી કા નમી
 નય છે! કારણ? આજની ભૂમિ પોત્તી છે
 ભાવનાને બીમારી ચોટી છે 'આફસો'એ આખ
 ગુમાવી છે, અસ્તિત્વ મા મોટા 'ભજ હરો' પડ્યા
 છે વિધારોમ્ન વિકૃતતા ઉતરી છે, સેવા
 મા સ્વાર્થનો સોરીઝ પેઢા છે પરાંપકારમાં
 પાખડી રેતે ચાણા જમાવ્યા છે અને
 આચારમાં મોટું મુન્ધ ૦ ચીતરાયું છે ।
 બીચારી ક પના કાપે નહિ તો શું કરે ?
 જુદીને યાક ન ચડે તો બીજુ માય શું ?
 અને દૃષ્ટિને દયો-પ્રકાશ દોરવા સમયે હોય ।

ગયું ગયું જો તૂટ ગયું જો અમકાર
 કરતી કાંતિ આવી ગઈ કોમળતા ચઈ
 કઠોરતા રહી મજબૂત ગઈ જડતા રહી,

ચેતન્ય ગર્ભ જડ ખોળુ મડકુ પડી રહ્યું
 સાપ ગયો લીસોટા રહ્યા આત્મા ગયો -
 પુદ્ગલ પડી રહ્યું. જાવના ઉટી ગઈ જાટાઈ
 ખીલતી રહી, આદર્યો આયત્રી ગયા ને દીક્ષાના
 આધર્મીયા રહ્યા રે સાધુતા ગઈ અને
 શકતા સાધુતાને નામે રૂવાળથી વિચરવા
 લાગી, શાસ્ત્રો ને સ્મૃતિઓ લોહી ઝરતા
 શસ્ત્રો રૂપે વપરાવા લાગ્યા, ત્યાગ ગયો વેશ
 રહ્યો સ્વામિભક્તિ નહીં, બનાવટ આવો અત
 રની સુવાસ ગઈ, ઉપરથી ‘સ્ટાર્ટર’ કરવાની
 ચાલાકી ઉતરી, આત્મશાંતિ-સ્થિર શાંતિને
 સ્થળે સ્મશાન શાંતિ જ મી, યોદ્ધાની યુદ્ધ
 કૌશલ્યતાને સ્થાને ખૂનીની નબળાઈ ઉભરાવા
 લાગી ! પરમસિદ્ધિના પુરૂષાર્થો પાતરાના
 મીઠાનોથી ખીંગળો ગયા, સમ્યક્ત્વની વાતો
 વેશગી રામોના વેપારની ઝોક વસ્તુ બની, ધર્મ
 ના સંગીતમા બગલા વૃત્તિએ વાસ કર્યો,
 સાધનાના ગગનવિહારી વિચાર પોથીઓની
 જાહરોમા જકડાયા ‘સિદ્ધ’ ને સદાય મૃત્યુ
 પછીનો જ યદ્યૈનની ચીજ તરીકે જોવા મેળી

ચીજ મનાઈ, આ જીવન સર્વજ કે જીવન
 મુકાની કંપનાય અમહાવતી નાગી, અને
 આધ્યાત્મિક દશા, એટલે બાળકના લેટલી
 સરખતા, નિહોંપતા, નિખાલસતા ને એ સ્વ
 રૂપમા 'રમણ' કરવાની દશા તરીકે ન સ્ત્રી
 કારતા કેવળ રોતલ-રહતી મુરતોને 'આધ્યા
 મિક પ્રતિમાઓ' તરીકે પુનઃ કરવાની ઘેલછા
 કે મૂર્ખાઈ જન્મી સાધુતાની ફૂલવાડી
 કરમાઈ ગઈ

આ દશા શુ અનહા નથી ?

જગત આખાને પોતાનું અને પોતાથી
 ભરેલું માનનાત એ સાધુસતજનો આજે
 પોતપોતાના અલગ વાડા રચીને તેમા
 ગોધાઈ ગયા છે પથ અને ગરઠોની ાટમા
 -એ જટરોની હરનિશ ચાલુ સ્મૃતિમા પોતના
 આત્મ તેજ હેલુતા રહ્યા છે અને મસારને
 કે મસારી વાસનાઓને 'રામ રામ' કરી
 છૂટેલા એ અલખરામો-મુનિવગે બીઆરા
 દિવ્યતા'ના યોગાનમા આવી વસવાને બદલે
 પ્રાપ્ત લુગ્ધતાની ગલી ફુચીઓમા કમાવ

નાચ કરતા જોવાય છે મિથ્યાસિમાનના ઉક-
રડાઓ ખોદવા પાછળ કુકડાઓ ચોટી પડ્યા
છે 'ઉર્વ' ગમન 'ની પ્રતિજ્ઞા લઈને સસા
રથી દૂર પડેલા જાણે બહુ જ શાંતિપૂર્વક
અધોગમનના અખતરાઓ આઢરી બેઠા છે.
કેવળ ઉપર ઉપરની ક્રિયાઓ કે મપાગીપરની
દોડા દોડીમા 'અદર'ના ઉઠાણને સ્પર્શ ન
થઈ જાય તેની સંપૂર્ણ ઠાણજી સાથે જીવન
અને જીવનના સુખ તત્વોનો નાશ કરી રહ્યા
છે જાનના સાધુઓ—કહેવાતા સાધુઓમાંથી
સેકડે હજુ ટકાની જાજ રહ્યા !

શાંતિના કિમઝરણાઓ તેમની તામસિક
પ્રકૃતિની આગળ આગળ ટકી શકતા નથી
એટલે અશાંતિના દાવાનળ નીચે તેમણે સદાય
શેકાવુ જ રહ્યું ગમે તે વાસના કે લાગણીઓ
આવી તેમને ગમે ત્યાં વીંધી શકે તેથી
સાધુતાને તેમના હાથે વિધાવુ જ રહ્યું સસા
રીઓ પોતાના વ્યવહારથી વિરામ લઈ શાંતિ
લેવા એ મૃગજળ સા દેખાતા જાળાઓની
છાયા નીચે જાય ત્યાં તે જાવળીયાઓના કાંટા

લોકાય ને વધારે સતાવે કચન અને કામી-
નીઓના કહેવાતા ત્યાગી પાત્ર મીનીટના એકા
તમાં એકાદ સુવતીના કટાક્ષથી ઘાયલ ચઈ
ભય ! કચન અને પરિગૃહ ત્યાગને। Show
ખાનગી સ્થળોમા સંસ્કારથી કેપકા કામળના
બરેલા પટારા, પોયાના ઢગલાઓને જમે બાણુ
ચીતરાયણી મોટી મોટી રકમો છપાવવા મિથ્યા
પ્રયત્ન કરે। ‘અમભાવ મા રહેવાનો ઘોર પ્રતિજ્ઞા
પણુ રહેજ ટીકાથી આકાશ પાતાળ ફાડી નાખ
વાની મજના કરે, સમા ઝોના જીવનમાંથી
ચાલી ગઈ છે કારણકે ઉદારતાને। દુષ્કાળ
પ્રવર્તે છે ‘ અહર ના તેમ જ બહારના બન્ને
પ્રકારના કલેશો વચ્ચે તે સદે છે નેથી તેના
જીવનમાંથી આશ્ચર્ય તત્ત્વ લગભગ આલોપ
વધુ છે

પુસ્તકો પુસ્તકો ને પુસ્તકોમાંથી જ
જ્ઞાન મળે અને પુસ્તક-પોષા સિવાય જ્ઞાન
નહિ, આવા વિચારની ખાલાવસ્યામા એને
‘ જીવન ’ નામના પુસ્તકને વાચવાની બહુ
ઓછી પરવા છે ચારિત્રના ‘ હરફ ’ વગર

પુસ્તકનો પ્રારભ થઈ શકે નહિ કે માનવતા વિકસી શકે નહિ, એ વાત તેને આજે મજબૂર નથી, અને કદીય પોતાની બાહ્ય પ્રવૃત્તિને યજ્ઞાવી, ઘડી બર યજ્ઞાવી પોતાની પ્રવૃત્તિની યોગ્યયોગ્યતાનું નિરિક્ષણ કરવા તેને 'આત્મ મહુક્તી' માં પેસી વિચાર સરખો કરવાનો વિવેક નથી સૂજતો. રે આ સાધુતા કયા મહારી એ કાપનિક સાધુતા ને કયા આ ? કે પનાના સાધુ દૂર રહેજે આના સ્પર્શથી ।

વિશ્વનો વિશાળ વાચરો છેાડી સાધુઓ-ત્યાગીઓ-અલખો કં કહેવાતા અખધૂતો પશુ કુવાના દેડકા જેવી મનોવૃત્તિ ધરાવે, મીઠાશ ને ખડવે ઝેરના ફૂવારા ઉડાડે, શાંતિને ખડવે અશાંતિના આદોલનો પોતા' માથી ઉપજાવે અને ન તો પોતાનું સાધી શકે કે જગતને 'સાધુતા'ના માગે વળવાની પ્રેરણા કરી શકે તો તે સાધુ જીવન, એ મિથ્યા જીવન છે અ સાધુતાનું આખાદ લક્ષણ છે જક પૂતળાઓ નો 'ઝોમેટીક' નાચ જગતને ઠગવા સાથે

સરાયવો એ 'બહુરૂપી' નો બબર છે પ્રપ-
ચીવાલોની ચોકળી ચોપનીલા છે

સાધુજીવન તો વદનીય હોય, આભાવિક
જ્યાં વદનાની અતરથી વિધી થતી હોય ત્યાં જ
સાચુ સાધુ જીવન છે ત્યાં ન હોય ચેર ઝેર,
કલેશ કે અધડા, ન હોય કદાપી ખાલીશતા
ભયો તોફાનો ને વિસવાદી જીવનની કિલબટ
તાઓ ! એનો સ્વભાવ હિમાળો ખાતુ હિમાળો
પીતુ હિમાળો, ને આદર હિમાળો ધ્યેય
પરમ શાંતિ ।

ત્યારે શુ, ખૂબ વિનય ને માનસેર જૈન
સમાજના સાધુઓને પૂછી શકાય કે 'આપ
કયા છો ?' દુનિયાના કરે સ પ્રદાય કરતા
જૈન સાધુઓનું જીવન હજુ ઘણું ઉચી કક્ષા
એથી જીવાતુ મનાય છે તો આપ ખરેખર
માનો છો કે આ જીવન જે રીતે આજે
જીવાઈ રહ્યું છે તે જીવન ઉચી કક્ષાનું
જીવન છે ?

જવાબ હકારમાં હોય તો, ખ્યાલમાં રહે ,
આત્મવચનના એ મહાપાપ છે જગતને છેતરી

ચકાશે પણ અતરાત્રાને કદી જ ઠગવાને
 વિચાર પણ ત્રાસજનક નીવડશે અને ઉત્તર,
 'નકાર' મા હોય તો ઠીક .છે કૃપાની રાહે
 પહેલી તકે જીગ પોથા પોથીઓની પાછળ
 મગજને ખીચઠો કરવા કરતા, અને વાચીને
 એકપણ સુદર સ્થિતિ લવનમા ન ઉતારવા
 કરતા સાધુ લવન ઉપર ચડી ગયેલા વિદુ
 તિના ઘરો દૂર કરવા કેવળ 'સ્વ' ના કથ્યાણ
 ખાતર અને તે દ્વારાજ 'પર' તુ કત્યાણ નીરખી
 કેવા 'આદર્શ' માધુ' તુ લવન દુનિયાને,
 આજની દુનિયાને ક યાણુકર નીવડે, તે
 જાણવા પ્રયત્ન કરશે. પ્રયત્ન જ માત્ર
 નહિ પણ 'મથન' કરશે. અને ત્યારે જ
 જણાઈ આવશે સૂત્રોના ઉપર ઉપરના
 શબ્દો વાચી, ગોખી મારી, પોપટની મારક
 પદી જઈ, સાધુ લેખાસ અને ઉપર ઉપરની
 બહારની કેટલીક એકઠોગોમાજ સમાપ્તિ
 માનનારા, જ્યારે સૂત્રોના ઉડા અને અદરના
 રહસ્ય-શીતરના 'હરફો' ઉઠેલે, સાચો એ આવડો
 સારો કેવળ સજ્જાવી દેવા પૂરતા કે ઉપાશ્રયની

શોભા રૂપે ન રાખતા લવનમાં પચાવતા શીખે
 અને તેમાંથી એક ‘ચતન્વશક્તિ’ જન્મ્યાવી
 અનેકમાં ચેત ય પૂરે એજ આધ્યાત્મિક લવ
 નની સાચી ખુશનો-સફળતા મણાય,
 અને ત્યારે જ સમજાયે કે શુદ્ધ
 કરતા ‘મખ્યા’ મા ‘વાહ વાહ પોકા
 રનારા મુનિઓ (૧) પાચ પચાસ ઓકડા
 ઓની જમાત ભેગી કરવામાં, ચોકખી અધ્યા
 ત્મશાસ્ત્રની માનસશાસ્ત્રની, અને માનવતાની
 હાસી કમવનારા ફારસીયા જ માત્ર છે ! ત્યા
 અધ્યાત્મના આધર્મીયા જ માત્ર ॥ અનધિ
 ઝરી શેષ્ટાઓ જ માત્ર છે ! ધર્મ અને
 તત્ત્વજ્ઞાનને ‘વાયડુ’ બનાવનારે લવતા યત્ર
 માત્ર છે !

આ વસ્તુ સ્થિતિ સાચુ ઓષધ માગે છે
 તે ધ્યાનમાં લઈ મારી મનોસૃષ્ટિમાં રચી
 રહેલા એક આદર્શ સાધુનું આ ચિત્રામણ્ય
 રજુ કરી છુ ! ચિત્ર કેવું ખીલ્યું છે, કે કેવું
 બન્યું છે તે કથવાનો અધિકાર મ્હારો નથી
 વાંચકો, સાધુઓ, સન્યાસીઓ સમજાવમય

દુષ્ટિથી વાગે, રગો, અને તેની પાછળના સૂક્ષ્મ
રગો ઉકેલવા પ્રયત્ન કરે, અદરના ઝરણા
ઓના જળ પોતાને પચી શકશે કે કેમ !
પીવાથી ફાયરો કેટલો થશે અને આજતુ
જીવન પસંદ આવે છે કે કેમ તે પર તટસ્થ
રહીને પોતાની વિચારણા ચલાવે, નિર્લેપ કરે
ને અથરે એમ આશા ગાખવામાં કાંઈ
વધારે પડતું નથી

હું તો ત્યાં સુધી ઈચ્છુ છું કે અભિ
માનનો સૂર જાડ કરીને, કે નવા કે જૂના
ધરડા કે જીવાન દરેક સાધુ, ને માધ્વી
પોતાના નવા જીવનના-સાધુ જીવનના ધકતર
માટે સાધુતાનો ગીના રૂપે ‘ આઠશં સાધુ ’
એક સૂત્ર રૂપે માની અપનાવે ! પચાવે ને
પોતે જીવલે જીવેતિ રૂપે બની રહે ! અસ્તુ

આ પુરતક લખવામાં પ્રભુ શ્રીમદ્દાવીર
રામી રામતીર્થ, મહાત્મા ગાંધી, મુનિશ્રી
શાંતિવિજયજી (આણુ) તથા જે દુષ્ટમુતિના
મહેરાઓ, શક્તિઓ, બાવનાઓ, સિદ્ધાંતો,
દયા ને જીવે

પ્રેરણા

મહને સહાયરૂપ નીવડી છે, જેમાથી જેટલા જેટલા મુદ્દર તરવો લાગ્યા છે તે તે વીણી લઈ એક 'આદર્શમૂર્તિ'—આ દુનિયામા વસતી સાધુ જીવનની જીવત પ્રતિમા આલેખવાનો નમ્ર પ્રયાગ કર્યો છે

મહાગ 'આદર્શ જૈન' પુસ્તકના પ્રાગટ્ય પછી નિત્ય નવી નવી વ્યક્તિઓ તરફથી આત્મા આવતા પ્રેતસાહેબો વાચકપછી મહારા મનોમહિમા જે પ્રતાપી 'આદર્શ સાધુ' ની આકૃતિ ખડી થઈ, તેજ આ આદર્શ સાધુ સંબંધિત છે કે આકૃતિને સજ્જ રૂપે ઉતારતા કેટલાક રંગો રેલાયા હશે, જવાબ 'આદર્શ સાધુ' નું આદર્શન કંવામા વાચકોને થોડો ઘણો પણ સંતોષ થશે તો પણ હું પોતાને ધન્ય માનીશ

આ પુસ્તકની ચેવી 'આદર્શ જૈન' જેવીજ છે જે ચેવી મે મકારણ સ્વીકારેલી છે વાક્યો કાપવાનો હેતુ એકજ કે વાચનાર પ્રત્યેક પદે થોડો વિરામ લઈ તેના પર આસ્તે આસ્તે વિચાર કરી શકે, દરેક લાઈને જરૂર.

સ્થાને ચોક્કસ ગાંઠો ભારપૂર્વક વાચી વસ્તુનું
મૂળ પારખતા ચીજો

આ હેતુ 'આદર્શ' જૈન 'મા' પાર
પઠતો હોય જોમ કેટલાય વાચકો પાસેથી
સાબળું છે તેથી આ પુસ્તકમાં પણ તેને જ
અનુસરવાનું ઠીક લાગ્યું

હવે છુ કે આ 'અમૃત પ્યાલી'નો મર્મ
સમજવા મહારા પ્રિય વાચકો પ્રયત્ન કરે
અને સુખ શાંતિ વહે ઝે

લેખક

આદર્શ સાધુ

શુ વાચશે ?

લેખક શ્રી જસોબા બીબા પુસ્તકો

આદર્શ જૈન જૈન મહાત્મા વર્તમાન મૂલ ૧૬
(૧) રિપતિમા સાચા જૈન તોભરવી
(ત્રીજી આદર્શ) સ્વ ૧ દર્યોગત એક અનુપમ
છપાય છે પુસ્તકકિંમત ૪ આના

આત્મવીરની કથાઓ જૈનાના ભૂત કથાત્તરમાથી
(૧) વિલેલી ૧૪ રસિક કથાઓ
(બીજી આદર્શ) કિંમત ૪ આના

જૈનોના મહાન વલો જૈનત્વના પદવીથી હાકી રહેલા
(બીજી આદર્શ) ગ્રામ ગાહીનૈના અરિત્રો
છપાય છે કિંમત ૧ રૂ

હવે પછી છપાશે

જૈન સાસનના વગ્યાન જૈન માતૃ સમાજમા
તારાઓ પ્રસિદ્ધ આચાર્ય ને મુનિરાજોના
(૧૫૬ પહેલ) તે ૧ ને છાયા આરેખના સાચા
રેખા અરિત્રો કિંમત હવે પછી

ચેત ચ ચેત મહાજના બાબજના ૨૦૦ પર
પદ્ય સ્વતંત્ર ને નવોન આલોચના
કિંમત હવે પછી

આદર્શ સાધુ

સિદ્ધિ મિદ્ધિ !

પરમ શાંતિ ને સિદ્ધિની શોધમાં

હવનની તેજસ્વી મશાલ લઈ

આત્મા ને પરમાત્માનો યોગ સાધવા નીકળેલા
સાધુ !

દુનિયાની ઋદ્ધિને ઓડી

પરલોકની સિદ્ધિને સાધવા ચાલતા, પ્રિય સાધુ
વડન હો, વડન હો !

* * *

આધક ' પરતુ

11

જરા પાછુ વળીને 'ધમલાલ'ના સગીવ ' '
સંભળાવોને !

જરા ' ઇધર સી ' નજર નાખી

તમારા હવનની તેજસ્વી જ્યોત જોવાયોને !
ચાલ્યા જયો ના !

ચીતરી લઉં છુ, હો!

*

*

૮

પૃથ્વી પરનુ અમૃતબિદુ

તેજ આદર્શ સાધુ

*

*

*

ચીતરે છુ હો!

રે , જમ અધુર થયોત!

પણ, આદર્શ સાધુવર !

આપની ભાષી

રમણીય આદૃતિને કેમ ચીતરી ચકાશે ?

“ ચીતર ! ચીતર ! ગરજ હોમ દો-”

‘ ચીતર જસદી ’ કહો છો,

પણ મારાથી આ બેઠક રમ્મ, તે

કળામય ચિત્ર નથી ચીતરાતું

ચીતરનારી પીંછીએ એવી

પ્રખર તાલીમ જસી સ્વીધી,

રંગોભર્યા આ હૃદયભાવે

સુંદર તપશ્ચર્યા હજુ નથી કરી,

આ પીંછી ને રંગો ભપાજ ભ્રમૂરા છે

જોયેલુ ને અણજોયેલુ,

કહ્યેલુ કે, અણકહ્યેલુ,
 કાઇજ ત્યામા ઉતરતું નથી,
 પીંછી ને રગ-ખાલીઓ ફર ફર
 હાય ! પોકારીને ઉડી જાય છે !
 પણ ભાગ્યવતી યાવાને
 ઉમળકાભેર પાછી ઉતરી આવે છે
 આદર્શ સાધુના અફળૂત રંગોની મિસાવટ
 આ પીંછોથી યશે ખરી ? બોલો-બોલો છ !
 આ તમારા સૌમ્ય ને શીતળ હરખતી-
 રસિક સમાધિમા
 ભારી પીંછીય પાલી જાય છે !
 આ પવિત્રતાની આદર્શ રેખાઓ
 ચીતરવાને તે કમતાકાલી પોકારે છે
 છતાં “ ઉમા રહેજો ! સાધુવર,
 જરા ચીતરવા દો આ અફળૂત સ્વરૂપ ! ”
 આ રૂપને ચીતરી
 કલમને ચ રૂપવતી યવા દેજો !
 ચીતરે છું હું, હલચો ના હો !

સાધવા નીકળ્યો છે તે સાધુ,

*

*

*

સ સારના હોત્રે

સ્પંશ્કારી વાતાવરણ જમાવી

સાધનાના શિખર પર

વેગવતી ચાલે ચઢી રહ્યો છે તે સાધુ

પરમ તત્ત્વની શોધમા

આત્માના પૂર વેગવધી દોડી રહ્યો છે તે સાધુ

સાધનાનું અતિમ ક્ષણ તે સિધ્ધ, '

એવા સિદ્ધ 'ધવા' મથનારો તે સાધુ

જગતની બધીય તુચ્છ જાતો છોડી

'સાધુ' એજ જેનું પ્રિય મુત્ર તે સાધુ !

*

*

સાધુ એટલે શાત ચિત્તનો સાધક -

સિદ્ધને સાધવા જાયે તે સાધુ,

સિદ્ધિઓને વરવા મથનારો તે સાધુ

અવનની પ્રત્યેક પળને

'અટોલ ધ્યાન' મા રોકી

નિર્બાણની નિરૂદ્ધ સમસ્યાઓ ઉઠેલે,

વિશ્વના સર્વ તત્ત્વોનું શિરોમણિ
 મોક્ષનો જે ઉચ્ચ ઉપાસક બને
 અને સાધનાના મહિરનો જૂનો જોગી થઈ
 આત્મયોગની પૂણી ધખાવે,
 તે આદર્શ સાધુ

* * *

આત્મદર્શન જેના લવનની જ ખના હો !
 મુક્તિ-સ્વાતંત્ર્યમંદિર ઉલ્લો વિસામો હો !
 આત્મ'ઝરા'મા જેનું નિશ્ચિન રમણ હો
 તેજ આદર્શ સાધુ

* * *

‘સાધુત્વ’ એ આત્માની ‘ઉચ્ચ’ દગા છે
 લવનની એ ‘ઉડણુ પાવણી’ છે,
 અનેક વર્ષોના પુણ્યના યોગે
 સાપટેલી એ પવિત્ર પરિસ્થિતિ છે
 મનના વ્યાપારોની એ મોટી કમાણી છે
 દિલની સાવનાઓનો આઘાદ પડવો છે
 આત્માના અમૃતનો એ ‘વહેતો ઝરો’, છે,

પ્રગતિ પામતા માનવનું મહત્ત્વ નિશાન છે,
 સાધુત્વ એ જીવંતીની
 અગ્રહણતી. એક ચેરાની છે
 આગ, આગ ને આગ પીધા પછી!
 શાંતિનું એ એક જ હીમ ઝરણું, છે
 મસ્તરામોનો મધુર ટહુકાર ને
 અલખ યોગીઓનું એજ સુંદર ગાન છે,
 જે નવ લાવનાશાગીનું સ્વાદિષ્ટ લોચન
 એ! કેવળ, 'આદર્શ સાધુતા' છે
 આત્માની પરમ દશાએ.
 'સાધુત્વ'ના વાણા વિચારપૂર્વક પહેળાય,
 આત્માની મનોહર સ્થિતિએજ
 સાધુત્વ 'ના અમકાશ એવાય !

*

*

*

'સાધુત્વ' એ ખાડાની ધાર છે,
 ખાડાની ધારથી ન 'વિધર્ષ' શકે,
 એજ 'સાધુત્વ'ને દીવાલી! શકે છે
 જીવનને નવદીક્ષા આપનારો એ શુભાળી રંગ છે,
 લાવનાને ધાર આપનારી સુંદર શરાણ છે.

જીવનને શુભાળી રગ ન આપે તે
 'સાધુતા' એ શબ્દોની પોકળ 'લીલા' જ છે ।
 ભાવનાઓને ઉન્નત ન બનાવે તે
 શબ્દશાસ્ત્રીઓના માત્ર દશી ખેલ છે ।
 મનુષ્યની માનવતાને ખીલવનારી
 એ કાશ્મીરની હરીયાત્રી ભૂમિ છે,
 આત્મસૌંદર્યના પિપાસુ 'લાલો'ને
 એ જ મનોહર સુગંધી વગીચો છે
 ત્યાગના ચક્રવર્તીઓનું એ ઉચ્ચ સિદ્ધાસન છે,
 ધ્વજોના ઐશ્વર્યને પણ શરમાવે
 તેવું ભવ્યને રૂપાળું આજીવન સ્વર્ગ ॥
 એ 'આદર્શ સાધુત્વ' જ
 જગતને પૂજનીય ગણાય

*

*

*

નૃજર પડે ત્યા

આખ હરી જાય,

એવું અમી જેના અંગે અજમા હોય,

સાધુનો રહેરો

એવો નિર્મળ ને રસિક હોય

કે તેને સદા પીધા જ કરીએ ।

એવું વિરલ સૌંદર્ય ત્યાં લહેરીયા હ્યે
 કે ફરીફરીને જોવાનું દિલ યાય,
 એવી રસભરી મધુરતા ટપકે
 કે એની રેખાએ રેખા ફરી ફરી વાચીએ
 મહેરાની રમ્યતા જ
 જોનારને હપના આસુ પડાવે
 મુખ પર મહમદ હાસ્યની
 સ્વચ્છ ને નિખાલસ સુરખી ઝળકી રહે !
 જોનારને જડી છે તેવું
 મોહક સ્વરૂપ ત્યાં બેઠું હોય !
 મહેરામા નરમાશ ને મૃદુતા સિવાય
 ખીલું કાર્ધ જ ન હોય,
 પ્રેમના તેજ સિવાય ત્યાં
 એકે પણ બાવનું દશન ન યાય
 સુદર વ્યક્તિત્વની છાપ
 એ તેના મહેરાનું લક્ષણ હોય,
 તેના મતાપી મહેરા પર
 એટલી જ બળ્યતા ને સાદાર્થ હોય
 એ મહેરામા પ્રભુનો ઠંઠો સ્પર્શ હોય
 હસમુખો મહેરો ને કુમળા ભાવો

જોનાર પર જાદુ કરે,
 બલમનસાધ ને જોણી ઉદારતાની
 ઘેરી છાયાઓ ત્યા પડી હોય,
 એવો કોઈ મધુરો રહેશે
 સ્વાભાવિક જ સૌને સીતળના આપે,
 એની પવિત્ર છાયા નીચે જોમતા
 આખાના જેવી ઠંઠક મળે
 દિલના ઉકળાટો, આપણા સમી જાય,
 સસારના સતાપ-દુ ખડાઓ જૂવી જવાય,
 અને લવનનો થાક દૂર થઈ
 મુગ્ધવણી વિસારી અખંડ તૃપ્તિ અનુલવાય !
 તેજ પરમ સિદ્ધિના માર્ગે દોડતો
 વિજયના ઠંકા વગાડનારો આદર્શ સાધુ

*

*

*

એની આખમા અમમ્યવાદનુ તેજ છે,
 અનેકરંગી રમણીય ચિત્રો વર્ધા છે
 મીઠી કલ્પનાનુ ત્યા સૌદર્ય છે, ને
 ભાવનાની જ્યોતિ અગમજે છે,
 પ્રદાયર્થનુ પાણી દીછાના મારે છે,

નિશ્ચયબળના તેજસ્વી કિશોર કૂટે છે,
 સાધુતાના સૌમ્ય ને શીતળ ફૂવારાઓ ઠંડે છે,
 બલમનસાઈ હર્ષાવતા લવાઓજ
 ભવનનો અદર્શો ઇતિહાસ બોલે છે
 સ્વાભિમાનની અમીરી
 એના બોલ પર શાંતિથી ભેડી છે,
 એવી શાંત પ્રભાવયુક્ત સુખમુદ્રા ભેટા જ
 કાવ્યમય લાગણીનો પ્રવાહ છૂટે છે
 ને પાછળ પાછળ સૌ ભમ્યા કરે
 એવું 'ઢેંક' અહસુત જેનામા ભર્યું છે
 તે આદર્શ સાધુ '

*

*

"

સોહ રૂપ હીરા માણેક ને પત્થરો
 જેના નિરપૂહી ને નિર્મોહી આત્માને
 બધા સરખા જ દુકકાસમ બાસે,
 રૂપસુહરી કે કુખઓ, બન્ને
 તેને મન એકજ કાદની પુતળી લાગે !

કુંચન અને કાર્મિનીના ત્યાગી,
 લોભ કે મોહના ગસોથી, વિધાય નહિ,
 સમ્રાટના સમ્રાટ, ને,
 ચક્રવર્તીઓના ચક્રવર્તી,
 એવી વિપુલ આત્મસમૃદ્ધિના
 ખજાનાના સ્વરૂપ માલિક તે આદ્ય સાધુ

* * *

સૈંસાર છોડીને સન્યાસના વસો સજો છે,
 નવહીક્ષાના દહાડે મસ્તક-વાળના લોચ કરે છે,
 કરીને 'પોતાને' કહે છે,—
 "અરિહંતની ઉપાસના વળર"
 ને સિદ્ધની સાધના સિવાય
 કે-નોતિના પથને ઝળઝળાવ્યા સિવાય,
 મારે મસ્તકે કોઈ કામ જ નથી"
 સાધનાના પથિકનો એ પહેલો ધર્મ છે,
 સસારને છોડતા તે
 સસારની વાચતાઓને પણ તિલાંજલિ દે છે,
 દુનિયાના દક્ષી દેખાતે, ને

જતની ઝેરી જબજો તે છોડે છે
ને ?

ને ‘કરેમિમતે’ નું પરમ ‘પરચખખાણું’ દે છે,
ઐટલે જીવનભર ‘સામાયિક’મા—

‘સમભાવ’મા જ રહેવાની ઘોર પ્રતિજ્ઞા કરે છે :
એ બીપણ પ્રતિજ્ઞાનું

પણે પળે ‘જયજી’ પૂવક જતન કરી

હણે દાણે મન, વચન ને કાયાથી

આત્મવિકાસમા એક એક હગણુ આગળ બરે છે
તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

જીવન આણુ થ જેવું

સ પૂર્ણ ‘સામાયિક’ મય છે,

તે પ્રતિપણે પોતાના સામાયિકની કિયામાથી—

‘સમતા’ ની શક્તિ મેળવે

ક્રોધ પર કાણુ મેળવવાની કળા જાણે,

સ્વ-પરના કલ્યાણની જોજ કરે,

આનસિક ને વાચિક દોષો હણે

અન્યતામાથી ચેતન્યતામા ‘ધસતો’ બધ,

સાર્વિકતાની ચાહનીના તેજ પીએ
 સ્વાતંત્ર્ય, શોભા ને સામર્થ્ય
 freedom (liberty of Soul)
 Grace & spiritual Power
 વધારે ને વધારે મેળવી સ્ફુરાવે
 આત્મ-સ્વરાજ્યનો સ્વાદ ચાખે,
 એકાધતાનું 'ધ્યાન' શીખે,
 હમાનો વીર-મત્ર પઢે,
 અને આત્મબળ-Soul Force થી
 પોતાની ગુપ્ત આત્મશક્તિને ખીલવી
 મોક્ષના દર્શન કરવા રાતદિન જ ખે
 સ પૂરું ત્વાવલબન સાધી
 આત્મ સંયોધનનો માર્ગ પકડી
 આત્મવિકાસ સાધવાને તકપી રહે,
 એજ-સાચું 'સામાયિક
 ને 'સામાયિકમય' આદર્શ સાધુ !

*

*

*

વૈરાગ્ય મળને 'નિમોહ્ય' કે રોતલ ન બર્નતા
 ને બહાદુર 'યોધા' બન્યો છે,

મહોત્તમીના ખેલ ખેલીને
 સતત ઉઘમના રૂળ રૂપે જ સુક્ષિતને તે જુએ છે
 જેના અખડ આત્મનિશ્વાસ દ્વારા
 અત્યંત શક્તિઓ આવી સાકળ અખડાવે છે,
 ને દુનિયાના ઉજળા ધ્વજિકાસમાં
 અદૃશ્ય રીતે સુંદર ફાળે ને આપે છે
 તે આદ્ય સાધુ

સુપાટી પરની ક્રિયાઓ છોડી દઇ
 'અદર'ના ગર્જને વિદ્યુતચન્દ્રિતથી જગાડે છે,
 પોથીઓના 'સ્પૂળ' ચપ્પેડો કરતા
 બીતરના 'હરફ' ઉઠેલવાની તકલીફ ઉઠાવે છે
 બહારની અસરોથી દૂર થઈ
 'અદર'ની પ્રેરણાથી જ ક્રિયામાં ધકેલાય છે
 અને અનિશ્ચિતતામાંથી નીકળી જઈ
 શોધક 'ધ્યેય' તરફ ઇવનનું સુધાન વાળે છે ને
 તે આદ્ય સાધુ

‘આદર્શ સાધુ’ ના જીવનનું ‘ધ્યેય’

એકજ અતિમ શ્લોક મોક્ષ છે :

મુક્તિ એજ તેની સાચી દોષત છે

* * *

પંચ વાક, મનજાતે વાકાઓ

કે તુચ્છતાના એ બધા પ્રદર્શનોની

શૂંખલાઓ ને કિવાલો તોડી ને

નિરતર ‘દિવ્ય’ ને દિવ્યતાના જ

પૂણા મેદાનમાં વિચરે છે,

તળેટીના ‘લોક’માંગોં-રસતાઓ છેડી

અમરતા સ્વાત અગિરિ-

શત્રુજય પર ચઢવામાં લેને ‘દહેજત’ છે :

મોક્ષામણી ‘બળ’ના આછલા ન બનતા

હયે આઠાસમાં ઉડતા

પંખીની પાખો જેણે મેળવી છે

તે આદર્શ સાધુ !

* * *

જગત એને યાતિનો ફિરસ્તો કહે,
 વિશ્વરેમનો પયગામ એ પાઠવે,
 આત્માના અવાજને નિર્જન વહેવા લે,
 આત્મતત્વનો સાચો પરિચારક હોય,
 એવા સુંદર પુરૂષનું પ્રથમ દર્શન જ
 એવું યાત ને પાવનકારી લાગે,
 કે ચિત્તના સળવળાટ સમી બાય,
 મનને મીઠી સમાધિ પ્રાપ્ત થાય,
 અને એ સુખાગી આત્માની સામે બેસી
 આપણા દોષોની નિખાલસભાવે કળુલાત કરી
 'હજવા' થઈ જવાના અવસાવત ઉમળકા આવે
 તે આકશ સાધુ

*

*

*

‘ભરપુરતા’ ની ભયકર ભૂખ લાગી છે,
 ને અપૂર્ણતાએ હરનિશ જેને સાલે છે,
 ‘ભરપુરતા’ ને ભેટવા પૂરતી ‘કૂરસદ’ મેળવે છે,
 અને એ તાકાદવાળી આધ્યાત્મિક કૂરસદમાંથી
 આત્માને ‘દિ યતા’ ના દર્શન કરાવે
 કુદરતી જીવનને કૃત્રિમ વચ્ચેનો ભેદ પારખે,
 ને કયામથી ‘લેદાયા’ વગર

પોતાના 'ચોક્કસ લક્ષ્યબિંદુ' તરફ
અદ્ભ્ય હંસાહે આગળ ધમે તે આદર્શ સાધુ !

~ * ~ * ~ * ~

પાપ-પરિણામ' થી નક્કિ, ના,
પણ ને, પાપ-વૃત્તિ' માથી મુક્તિ યાચે,
દોરગી દુનિયાના યાદો કરતા
'આત્માના અવાજને' માન આપી પૂજે,
પોતાના સખળ વિચારોમાંથી જ
'વાતાવરણ' ને 'યુગ' ને પ્રગટાવે,
પોતાના સ્વરણ સદામય, ને નિષ્પાપ જીવનથી જ
માનવ સમાજને જીવગીનો સાચો મર્મ બતાવે
હૃદયના પરિવર્તન કરાવે,
અને હીર્ષ, સતત ને તીવ્ર મનોમયનને પરિજ્ઞામે
જગતના અશ્વે ને ક્રોધ અસૌકિક
તત્વની ભેટ ધરે તે આદર્શ સાધુ

* * *

'જીવન' એ જેનું ખ્યાલ પુસ્તક છે,
'ચારિત્ર' તેના પુસ્તકનો પહેલો હરફ છે.
મોક્ષ એ જેની કિતાબનો 'સપ્તમ' અત્યંત
ને માનવતા જ બસ ! જીવનની સિધ્ધિ છે

શુભ શુભાળી રવાણ

એ-એના આત્માને મિલકે રત-પ્રે,

એવા રંગીલા આત્માને પુન પુન પડયા ઠગુ,

એજ જેની પવિત્ર બીલા છે તે આદર્શ સાધુ

* * *

શુભશુભ પક્ષીના જેવું

જ્ઞાનક હાસ્ય જેને વધું છે,

વાતાવરણને શુશ્રોધાર બનાવી છે

એવા પુષ્પ છવનના જ્યાં પરિમળ છે,

રનેક, સત્ય ને સૌંદર્ય

જ્ઞાનદમાથી સળેડે સ્પુરાવે છે,

ઉઠ્યા, ને લખ્ય જ્ઞાનક સોમવત્તા આવડે છે

ઝહેરો સદા હસતો ને મીઠાચક્ષુ ઢોલ,

ત્યાથી વ્યથતાના પાપ નાસે છે

પુણ્યશાળીની મુદ્રા પર તે

નિર્દોષ હામ્ય હીચકા દમે,

એક એક હીચકા પરથી તે

સિદ્ધિના વાયરાને વધારે સ્પર્શ કરે !

હસતુ ને હસાવતુ એ જેની પવિત્ર રત્ન,

એવા સ્વયં ને જ્ઞાનક સ્વરૂપ હોય,

જ્ઞાન હ જ્ઞાન હ મે જ્ઞાન હ
 જોજ નેતુ ગ્ધાવ ને પીણું હોય,
 જો તાજા પુચનુમા 'હેરામાથી
 જ્ઞાન હ નો જ એક સદેશ સલાખાય,
 જ્ઞાતમાન હની સહરીઓ ત્યાંથી' રહે,
 અનેકના અતરને પાવન ઠરે,
 અને મનુષ્યના 'નિજાન હ' ને પ્રગટાવવા
 નેતુ જ્ઞાન હ સ્વરૂપ 'પ્રેરણા' ઠર્યો ઠરે,
 તે આદર્શ સાધુ !

જે બ્યક્તિ સમાની એવત મૂર્તિ હોય,
 જોના હૃદયમાથી રોધનો અશ પણુ ન પ્રગટે,
 ચોપાસથી શાંતિ ને સરળતા ટપકે !
 શાંતિ એવી શીતળ
 મળીર ને નિસ્તબ્ધ હોય,
 છતા અચુક સી પ્રબળ ને હિંમત હોય,
 સરળતાની ધાર, જોવી
 બીલોરી ઠાવ્ય નેવો સ્પષ્ટ હોય,
 છતા વચ્ચના નેવો તોડી તોડાય નહિ

એવી સરળતાથી સમાના મત્રો બાણી,
જગતનો આત્મશ્રાતિનો રોગ હરનાર,
મહાત ધનવતરી જે બને,
ને જેની દ્વારા જગતને
આત્માની રોધ કરવાની ભૂખ જલો,
તે આદર્શ સાધુ !

* * *

જેની પાસે કેવળ ચેતનભરી શાંતિનો
પયગામ, અને આત્મ શાંતિના પાન
હીને-કરાવવાની અભિલાષા તે આદર્શ
સાધુ !

* * *

જે વસ્ત્રાદિ કઢોરાળિ, મુદૂનિ કુમુદાદિ
વજ્રથી ચ કઠણ ને કુમુમથી ચ કોમળ હોય,
કયા વજ્રતા દાખવવી, ને
કયા કોમળતાના મેઘ વરમાવવા-
એ 'સમાજ' નો કળાધર હોય તે આદર્શ સાધુ !

* * *

ખંદારના તેમજ 'અદર'ના કલેશ માત્ર પર
 જય એળવવાની જેની પ્રબળ ઇચ્છા છે,
 'જયમાર્ગ' શોધવાની સંપૂર્ણ નિશાસા છે,
 જીવન પ્રવાહના અવલોકનમાંથી
 દિવ્ય ડહાપણ તારવી લેવાની ચતુરાઈ છે,
 અને જે સાધનાને અર્પણ કરી ચૂકેલા—
 પોતાના ગુણદોષ જોવાની લગનીમાં
 જે પોતાની પર કુર ચર્ચ છાતી મજબૂત રાખે,
 'પ્રતિષ્ઠા' ના હાડથી ન ડરે, ને
 'પોતા'માંથી અશક્તિના શુભકાઓ જોતીને,
 તેના પર કૂરતાથી ઓપરેશન
 કરવાનો સખ્તાર્થ ધરાવે છે તે આદર્શ સાધુ !

*

*

‘આદર્શ’ સાધુ ’નું જીવન

અનેક જાન્ય રહસ્યોથી ભરપૂર છે,
 એનામાં (Romantic elements)
 અદ્ભૂત તારવોનો મહાન સંબંધ છે
 એનું પ્રતાપી આત્મસૌકર્ય અજોય છે,
 પ્રાણમાં Higher consciousnessને રથાપે છે,

ઉચ્ચ ભાવના, ઉચ્ચ સ્વભાવ ને ઉત્તમ શાક્ટકથાજિ
એના આધ્યાત્મિક કૌશલ્યનો સરવાળો છે

* * *

એના લોહીમાં તેજના વહુરત્ત તત્ત્વો હોય,

તાણ જીવાનીનું ભેશ જબકાત કરે,

કર્તવ્યધર્મની ભવ્ય ઉચ્ચતા

એના સામ્ય અહેસ નીચે દફળતી હોય

ધમાલ કરતા એને શાંતિ બહાલી

આગના સૂસવાટ કરતા 'હિમ' ખાસ છે

શાન્તિ કરતા તેને ચેતન્ય બહાલુ છે,

'બફલો લેવા' કરતા પ્રેમ ખાસ છે

શાંતિ, ચેતન્ય ને પ્રેમના એ પહોલ પર

ચારિત્રનો વાવળે ફરકાવે છે,

મુક્તિ-મોક્ષના વિષમ માર્ગ પર

'અચળ' શ્રદ્ધા એનો આત્મમિય સહચારી છે.

સ્વાવલંબન એનો શ્વાસ છે,

ને વિશાનીતી આક્રં

પોતાના વિચારો, ભાવનાઓ ને કૃત્યોની—

નિર્મળતાનું પૃથક્કરણ પહેપહે કરે છે.

અતરનો નાદ જોળખી લઉં
આત્મનિરીક્ષણ કરતાં કરતા
આત્મદર્શનના પ્રવર્તનમાં જે જેનું
ચલનવલન બધું જોઉં

આત્મ-જ્ઞાન દૃષ્ટિએ-ચાલુ છે તે આદર્શ સાધુ

જેવી જેની 'અદર'ની તેવીજ બહારની
દુનિયા, તે આદર્શ 'સાધુ' !

‘અંતર’ નો બગીચો ખીલવ્યા વગર—

અદરની પૂર્ણતા પામ્યા સિવાય
અગર એ પૂર્ણતાને પથે પડ્યા વગર—
બહારના બાવળીયાઓમાં જે
‘દોડા દોડી’ કરી ઉપદેશ મારે લોકોતો નથી,
પોતાનામાં ‘સ્વાતંત્ર્ય’ પ્રગટાવ્યા વિના
પોતાના શુભાભે ‘લવનના’ વિચારોની
‘શુભામી’ માં જગજગતોને સંપ્રદાવી
આવેશ મારે દોરવાના પાપથી
સદાય મુક્ત રહે છે તે આદર્શ સાધુ !

જે અતરથી-અદરથી સાધુ બન્યો છે,
 સાધુવેશ કરતા સાધુ હૃદયને મહદ્ સ્થાન આપે,
 સાધુતાના 'શુભાન' કરતા જેને
 સાધુતાની બબ્બતા ને, પવિત્રતાના
 વિભજ વિચારો જ મનમાં ઉભરાય
 ઉપર 'ઉપરનો' 'ઝોકટી જો' છોડી
 તરવને સમજવા પ્રયત્નશીલ રહે,
 ભૌતિક સુખ માટે સક્રિયો ન બચેતા
 પારલૌકિક સુખ માટે જ વાપરે,
 સાધુતાને 'આદર'નો રત્ન આપે
 છતાં પોતે 'આદર' સાધુ' હોવાનું બૂલે,
 ને 'હોઠો વચ્ચે પોતે પૂજ્યપાત્ર છે'
 એ વિચારોની ગેરહાજરી વ્યા તે આદર સાધુ!

જુગત આખું નિદ્રામાં ઘોસ્તું હોય
 ત્યારે જે સપૂર્ણ જાગૃત છે,
 વિશ્વની મોહાધ આજો
 'કમાઈ' ને પાછા પગલા કરતી હોય,
 ત્યારે 'વ્યાપક' જ્ઞાન ને ઉઠા જ્ઞાનથી

ને હવે ને હવે ચડતો હોય,
 કીર્તિ' કે બહેતાતની પરવા વગર
 શાંતિથી પોતાનો જીવનધર્મ બબલે,
 સનાતન સત્યના કલ્યાણ માર્ગ તરફ
 શુભ રીતે પ્રસ્થાન કરતો હોય,
 જીવનની નિકેટમા જઈને
 આત્મશુદ્ધિના પેટમા જેમી
 અહનિશ પોતાને પ્રચડ જવાનો પ્રશ્ન કરે
 “હું કોણ ? કયાથી આવ્યો ? કયા જવાનો ?
 કયા જવા ચાહે છે ? જાને ‘હું’ કયા છે ?
 હું મારા માર્ગ પર છું કે ભૂલ્યો છું ?
 જીવન એટલે શું ? જગતમા માફ કાર્ય શું ?
 મારા જીવનને શું છાને ? હું કયા છું ?”
 આવા પ્રશ્ના પૂછી જતરમા હંધી હાથે ફેંદી
 ‘અદર’ના સ્વચ્છ નિર્મળ ને પવિત્ર
 વહેતા નીરમા જ્ઞાનદમસ્ત’ યઈ
 ગેલ કરે તે આદ્ય સાધુ

✽

✽

✽

પ્રકિત, દયામાંથી માછા ફરી -

ને (Steele) શોષકની દયા સ્વીકારે છે..

સ પૂર્ણ જ્ઞાનપૂર્વક હરેક ક્રિયાનું ચેટ-જોડેને
 સર્વે 'કાર્ય-કારણ' જાણપૂર્વક તપાસે છે
 સ્વાધ્યાય (Schoobing) નો ઠાઠા પૂરે કરી
 ઉપદેશના માર્ગે વળે છે,
 પોતાના જીવનવૃક્ષમાં અમૃત સિંધ્યા 'વગર',
 જગતનો ઉદ્ધાર કરવા જવામાં,
 પોતાનો 'આત્મઘાત' થતો સમજે !
 તેથી પોતાના જીવનના ઉદ્દેશને કાપી
 પછીજ બીજાને ઉત્તરવે પથે પ્રેરે
 જગતના કલ્યાણની ધૂન પહેલા,
 પોતાના કલ્યાણનો માર્ગ નક્કી કરે
 ને ઈશ્વરના ચમ્પોની સ્વાભાવિકતા
 પવિત્ર ને અમરતાનો અભ્યાસ કરી
 લોકસમૂહને 'ઠગાપૂર્વક'
 કલ્યાણમાર્ગે દોરી આવે છે તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

જેના આવાસ પ્રાચ જુહા સ્યજોમા

પહોડી હવામાં, 'પહોડોમા એકાતમાં હોય',
 પહોડોનાં મણુતાલથી સ્વતંત્ર વાવરાની

મીઠાશ ને તાજળી ઝીંઘને
 જેનો આત્મા પહોડી બને,
 દિવ્યતાના દુકાળવાળા ચહેરોને ઊગ્ર,
 ઊંચી વાતાવરણની દિવાલોને ફૂટી ફૂર નય
 જાને જોઈતામાં, મામડામાં, જખલોમાં
 પહોડો ને શુદ્ધો સેવવામાં
 પોતાનું આત્મકલ્યાણ સમજે તે આદર્શ સાધુ !

મૌન સદ્દિમાથી શાંતિના ને સચમના
 બળવાન આદોષનો મેળવે તે આદર્શ સાધુ !

આદર્શ સાધુ ભોલે ચોડુ,
 પણ ભોલે ત્યારે એણે સરસ ને ભાવભર્યું
 કે સાક્ષીનારના લવનને ઝંકાર કરે !
 બેધડી કરી જવાનું ત્યાં દિલ યાય
 જાણે મધુબિંદુઓ ટપકે છે, પીઠ લઈએ !
 જીભની બેહદ મીઠાચે
 લોહાના, સ્તંભો, મધુ જોગળી જાય !
 શબ્દો જોને મન જ જાણ છે-
 લવન તેનું દદિમા આવી કેન્દ્રસ્થિયાય,

કનક દેકનાર પર ફૂલો પથરો છે :
 જાણો દેનારને જાણીશોંદ જાણે છે,
 અને આ જાણી 'હરનાર'થી
 અપારનો જલ્લો ઉપકારથી વળી
 'જલ્લો'થી 'જલ્લો'નું રસન કરારે તે જાણ્યું સહુ !

* * *

મીઠો ભાખોળાની જીવે વરસાદ દોષ,
 યોધે પ્રત્યક્ષાની જાણી શા તે જાણે અવન
 દેખે,
 તેજોદેશ દેકનાર 'યોધે'ના
 ટોળાં પૂરકતા દોષ,
 ઉતાવળ જાણે શાલિ,
 સપૂર્ણ જાતમનિયાસ ને સદનથીલના
 અનલ વીચાં ને મનરામની બેપરવાઈથી
 સ્વાભાવિક સર્વે પર સ્વામિત્વ જમાવી રહે !
 ઉલટું પોતાના ચારિત્ર ને અસ્થિતથી જ
 સકળ વિશ્વને જાણ નાખી
 પોતાના રસેલા જાસ 'જગીયા'માં
 જાણે કળાએ જે તપી રહે તે જાણ્યું સહુ !

* * *

યોદાની 'અપ્તાઈ' સજતા યોજ્યો, ઉ
 જડતુ 'હીયલપત્તુ' ફેડી
 યેનનની સૂતિ પાચો ઉ
 ય મોના સ્પૂગ પાના સદાચ ફેરવવા કરતા
 ને અતરના મુકમ પટો ઉડત જા
 યાધિત અમમ, યાગુ મુખ ન સત્ય પ્રકાશ
 આતર ગુદામા જ યોધે ઉ
 અને 'અથ'ની યોધવાતુ યેનતતુ
 વાતાવરણ પી જવા જડુ તરવે ઉ
 તે અરથ સાયુ

અસાધારણ સામર્થ્યનો ને ધણી
 થીત, થોષ, સાદસ ને સેવા
 આ ચારે વિશાળોમા વિદાર આરે ઉ,
 'અતનાર'નો ધમ શું ? તે જલુવા વલ્લ કરે
 તેજ ભમે, વિચારે ને મનન કરે,
 મન અને ભુદિને, એકાગર સાધી
 સ્પૂગ જતાયો ? પાછળ અનગિત સદિ યોધે
 આધ્યાત્મિક ભૂમિભજોના પોતાનુમા પેલી
 નીચેની નજર ભૂમિ ઇ આતરી મેગવે:

એના શુભ રહસ્યો ઉઠેલે,
 ઉઠેલતા ઉઠેલતા 'વહેતા અસ'ની માફક
 નવનવા દિવ્ય પ્રદેશમા મુસાફરી આફરે,
 વચમા ઠાઈ વિસામानी રેરી પાસે
 હાદાનું-પ્રભુતાનું છેલ્લુ શીખર માની ન અટકે
 આગળ ને આગળ પ્રયાણ કરે
 ને નિરતર 'વિહાર'-જેનું
 'વિહાર'જ પ્રિય કાર્ય રહે તે આદર્ય સાધુ ।

ચૈાહ જાણાડોને ડોહાવવાની શક્તિ
 પોતામા અબ્યક્તપણે રહેલી નીરખે,
 મનુષ્યત્વના વિધાનમા જ
 ધર્મનું વૃક્ષ વિકસતુ જાયે
 મનુષ્યત્વ જેમ જેમ ખીલે
 તેમ તેમ ધર્મતત્ત્વનો ફેલાવો થાય,
 ધર્મોત્તમા બને એટલે
 બાહ્ય પ્રવૃત્તિ ક્રમશઃ ઝોછી કરી
 આંતર પ્રવૃત્તિનો વધારે વિસ્તાર કરે,
 તે આદર્ય સાધુ ।

સન્નિધિઓનું મુદર ને પવિત્ર મહિંગ
તે આદર્શ માધુ

*

*

*

સાધુ ધર્મના પાથ મહાવ્રતો —

પ્રાણાતિપાત વિરમણ, મૃધાવાદ વિરમણ,

અહત્યાહાન વિરમણ, મયુન વિરમણ

અને પરિશદ વિરમણનું જે સક્રિય મન પાળે છે

*

હવન ધરાવતા પ્રત્યેક હવને

હવવાનો અધિકાર એ સ્વીકારે છે,

Live & Let live હવે ને હવારો

તેનો નિરતર પોકાર છે

ફરેક હવના મુખ ને ચાતિ ખાટે

પોને પણ મહા કબો ઉઠાવે છે,

નહિ સા ઠાને મૃત્યુને પણ નોતરે, છે

કાઈ હવ નાનો મોટો

એના હાથે હજાય, નહિ—હજાવાય નહિ,

હજાતાને જઘાવવું એ તેનો ધર્મ !

*

*

*

સૂત્ય એના લવનની તેજસ્વી પ્રજા છે,
 મૃત્યુના ઉદ્ધા સમય સુધી
 'સત્યાગ્રહ' એજ તેનો જીવનનિધાન છે
 અસત્યના પથે પડતા પહેલાં વિનાશ ઇચ્છે છે,
 સત્ય સત્ય ને સત્ય
 એ વિના મનુષ્યત્વ મેલુ યાય,
 અસત્યના ઓછાએ ય ઉભા રહેતા
 આત્માને આબડછેટ માની
 પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું એ તેનો બીજો ધર્મ

* * *

સૂત્ય ને અસત્ય વચ્ચે, compromise
 તડોળેડ કરવી અદર્શ સાધુને પાસે નહિ

* * *

ઠીધા વિનાના કાનને-વસ્તુને
 'પોતાનું' કરી ઉપાડી લેવું—
 એ તેની કલ્પનામાય નથી,
 આપે તો હવે, નહિતર ભૂખ્યા રહે
 ત્યાગીને 'વેવા'નું ય શું મંમત્ત્વ હોય?
 'દેવું, દેવું'—પોતાના મુગધી 'લવનની'

પ્રુથળો સોને રેવી,

એવી મનોદયાવાળાને

ઠઠી સ્વપ્નેય પરાયું પડાર્ક લેવા

ઠે રૂપકોથી ઉપાદી લેવાની વૃત્તિ ન હોય.

તે આદર્શ સાધુનો ત્રીજો ધર્મ

૮

*

•

જોનો Noble Soul પ્રખર આત્મા

સ્વભાવથી જ જલ્પચર્ચમા રમી રહે,

મન વચન કાયાથી તેની ખૂબીઓ

સમજે ને લવનને રજે છે,

ઇદ્રિયોને સચમના ચક્રવા નીચે વશ રાખે છે,

પદમતીઓ પણ જેના જલ્પચર્ચથી

આસ્ત્રિના ચમકતા તેજથી

ઝખાઇને પાછી ફરે છે,

મોહમુદરીનું કાટકાટ થતું ઉછાળે ચઢેલું ભેખન

પણ જેના વીર્યને નમાવી શકવા અસમર્થ છે

એવો પુરૂષ સાધુધર્મના મૂળથીજ

મૈયુનથી વિરામ લઇ રહે

તે આદર્શ સાધુનો ચોથો ધર્મ

*

•

•

નિ સ્પૃહતાની નમુનેદાર મૂર્તિને

કેાઈ વસ્તુ પર સ્પૃહા ન હોય,
ત્યાં વસ્તુનો સગ્રહ કે પરિશ્રમે; ભાર
એનો હલતો આત્મા સહી ચકે નહિ,
અપરિશ્રમે જવ

તેના આત્માની અમીરાતવતુ દર્શન છે :
એ આદર્શ સાધુનો પાયમો ધર્મ.

* * *

આ પાથે જતો તેના

પુણ્યશાળી આત્માની પાખડીઓ સમા છે

* * *

આત્મા ને પરમાત્માની એકતા,
એ તેના જાવ સામાયિકનુ ક્ષેત્ર (Goal)
મથેલી બૂલો પુન નહિ થવા પામે
એ તેના પ્રતિક્રમણનો પ્રત્યુત્તર
મળેલા સદ્ગુણમા સોના હિસ્સા, માની
સરખે ભાગે જ્ઞાનની પરબો બાધે,
ને સૌને વહેલી આપે તે આદર્શ સાધુ.

* * *

નિબયતાની નીકર પ્રતિભા

તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

સુમતા ને નીકરતા જેનો નવકારમત્ર છે

શમદ્વેષ^૧ ત્યાગી, સિદ્ધશીલાનો સિદ્ધ^૨

જ્ઞાન^૩, દર્શન^૪, ચારિત્ર^૫ તપ^૬ ને

૧ અરિહત

૨ સિદ્ધ

૩ આચાર્યના આચારો—

જ્ઞાનાચાર—જ્ઞાન બધું બધાંને લેને લખાવે,
જ્ઞાનજ કરે કરાવે બધાનાંને સદાપ કરે

૪ જ્ઞાનાચાર—શુદ્ધ મમ્યકત્વને પોતે પામે જીમ્મને
પગાવે અને સમ્યકત્વથી પ નારને જાતી મમ
જાવી રિધર કરે

૫ ચારિત્રાચાર—પોતે શુદ્ધ ચારિત્ર પામે જીમ્મને
પગાવે અને પાળનારને અનુમોદે

૬ તપાચાર—૭ જાણ ને ૭ અબ્બનર એમ જાર
પ્રકારનો તપ પોતે કરે, કરાવે ને કળાને
અનુમોદન આપે

વીર્યાચારનુ^૭ પાલન,
 પચ્ચે દ્રિયના^૮ વિષયનો ત્યાગ,
 નવ^૯ પ્રકારની બ્રહ્મચર્યની શુભિતુ ધારણ,
 આશ^{૧૦} પ્રકારના કષાયોને તિલાંજલિ,
 પાચ^{૧૧} મહાપ્રતોતુ નિરતર રક્ષણ
 પાચ^{૧૨} સમિતિ ને ત્રણ^{૧૩} શુભિતુ પાલન

૭ વીર્યાચાર--ધર્મોત્તુળન (ધર્મ ક્રિયા) કરવામાં
 ઠની સક્તિ જોખવે નહિ તથા તમામ આચાર
 પાળવામાં વીર્ય સક્તિ સપૂજા રીતે ફેરવે તે.

૮ પચ્ચે દ્રિય--શ્રવણ કાન, નાક, આંખ ને ચામડીના
 મનગમતા ઉપર રાગ ને અણુગમતા પર દેવ ભાવ.

૯ નવવાડો--લીલન ધમથી મ્હેન પછા ખડિલ
 ન થવા માટે બ્રહ્મચારીના ક્ષેત્ર આગળ માધેવી
 નવ વાડો વિશેષ વિખત સાર સૂત્રો જોવા

૧૦ ક્રયાઓ--ક્રોધ માન માયા ને લોભ

૧૧ પાચ મહાપ્રતો--દેહ દા, બુદ્ધિ ભેદનુ ચોરી
 મગ્ની મૈયુન સેવવ ને, પગ્નિમદનો સમ્રાટ આ
 બધાથી વિરામ લેવો ને

૧૨ પાચ સમિતિ--ક્રયા મમિતિ ભાગ્ય મમિતિ
 ક્ષેપણ સમિતિ આત્મ નિરોપણ મમિતિ
 તથા પ્રાર્થનાપનિમ સમિતિનું પાલન

૧૩ ત્રણ શુભિ--મન શુભિ વચન શુભિ ને માત્ર
 શુભિ વિસ્મારથી તે સમજવા સૂત્રો વાચવા

આ છત્રીય શુભેાનુ અનુમોદન રમરણ
 સિદ્ધાંત લક્ષ્મીને લણાવવા, ૧૪
 તથા સાધુ ધર્મના શુદ્ધ આચારો ૧૫ પાઠવા
 આ મૂળ પાથે તેના
 નવકારમંત્રના મહાન્ પવિત્ર પરો છે

* * *

એ પાને વસ્તુનેા દુક સાર

નમો અરિહતાણ

નમો સિદ્ધાણ

નમો આયરિયાણ

નમો ઉવમ્માયાણ

નમો છોણ સમ્મ સાહુણ ॥

નિત્ય રમરણમા રાખી,

એ શબ્દોના અંતરમા રહેલી

પ્રખર શક્તિઓ તપાસી લઇ,

તપેલી દુનિયાને શાત કરનારા

ને મૃત શા આત્માને સજીવની આપનારા

૧૪ ઉપાધ્યાય ધમ

૧૫ આધુ ધર્મ ને તેના સત્તાવીસ શુભેા

આ પાથે પહોના સતત સ્મરણથી જ—
 પહોને હવનમાં ઉતારવાથી—એ
 સર્વે પાપ-દુષ્ણનો વિનાશ જુએ છે
 વિખવાદ કે વિષાદથી
 શક્યા પાક્યા આત્માને! એજ
 એક મગળ કથાણું મત્ર છે
 એ સમજે તે આદર્શ સાધુ !

* * *

અમુક શબ્દોમાં જ મુક્તિ છે,
 ને આજ મત્રાક્ષરોમાં મોક્ષ છે,
 એવી 'સક્રિય' ભાવના છોડી
 માત્ર શબ્દોના 'ભાવ' પરથી તોલ કાઢે
 તે આદર્શ સાધુ !

* * *

અધ્યાત્મના મોઘા પદાર્થને

સ્પર્શ કરવાની સાયકાત
 શબ્દોમાં નથી, પણ 'ભાવ'માં છે,
 અક્ષરોમાં નથી, પણ અતરમાં છે
 "અમુક શબ્દ કે સમ્પ્રદાયની છાપથી જ

મોક્ષના પરવાના મળી શકે છે—”

એ વાતનો જે ઈન્કાર બણે છે

તે આદ્ય સાધુ

*

*

*

જેતુ બહુતર-ખાદ્ય ને આતર બહુતર

છગરને ‘તાલ’ દેતું હોય,

હરેક મિયા કે વિચારને

‘જયછા’ ના ચરવણાથી ગુદ્દ કરી

યોગ્ય સ્વરૂપમા રણુ કરવાના મનોરથ હોય,

ને ‘અધ્યાત્મ’ના હૃદયને પામવા

ભારેમા ભારે મૂંચ ભરવા તયાર હોય

તે આદ્ય સાધુ

~

*

*

જેની આધ્યાત્મિકછાયામાથી નીકળતો પ્રકાશ

સ સારના સુતેલા આત્માને

મધુર કંઠથી જગાડે, એતાવે,

વ્યવહારના વિષયેનો ઉતારી

આત્માના અમીરસ પાય,

સુંભારીઓની શુષ્ક ભૂમિકામાં

રસના-મધુર લવનના સિંચન કરે,

ને ચોપામ અસીમ

શાંતિનુ સામ્રાજ્ય સ્થાપે તે આદર સાધુ !

* * *

આદર સાધુનું શુદ્ધ

નતિક સિદ્ધાંત માટે ચાલે છે,

માનવતાને દેવત્વ આપવા,

આકાશ પાતાળ એ વિષે છે

પૃથ્વીપરથી ગગનમાર્ગે ઉડવા

‘એરાષ્ટ્રેન’માં તે વિહરે છે

સ્વચ્છ વિચારોની પરખરા

તેના ‘એરાષ્ટ્રેન’ની બે પાખો છે

સાહી સરળતા ને દૃઢતા લાવના

એના વિમાનના બે એણ છે,

શ્રદ્ધા, જે અટલ શ્રદ્ધા તેના

આકાશ ઉંચે ઉડવું

પાતાળ ઉડા ઉતરવું સમુદ્રના મથનમાંથી મેળી
લાવવા તે

એ છનની તેજસ્વી 'સચ્ચ' લાપટ' ઉ
 જ્ઞાનદંષ્ટિ તેના માર્ગમા
 હીલા સીમયોધી સ્વામત કરી માર્ગ દર્શાવે છે,
 આત્માની શક્તિ તેના એ છનના
 ધગધગતા ઠેલસા રૂપે છે
 'વહેતીયાણુ જળ' એ અગ્નિની
 'સ્ત્રીમ'—વરાળ રૂપે આગળ ધપે છે,
 'આનંદ' ને 'પ્રકાશ'
 તેના છવનતુ ખાણું ને પીણું છે
 અગાધ મૌન ને વિચારોના
 Vibrations મિલ્લે એ તેના 'વાયરલેસ' છે
 પવિત્રતા ને શુદ્ધ જ્ઞાન સ્વભાવતુ તેજ
 એના ચિહ્નમાર્ગના પાટાઓ છે,
 'સ્વાર્પણ' તેની ગતિતુ 'રેશન' છે,
 'તુષ્ટિ'ની તરપછી તે તેની 'હિન્ડેમ' છે
 છવત લોહીનો ધબકાર એ
 તેના આલની સૌમ્ય સીસોટી ઉ
 'સયમ'ની સંપૂર્ણ વાજેદારી
 એ તેનો લાલ ધબકાર છે
 આશાવાદની અખડ પૂજા

એ 'આદ્ય' સાધુ'નો પ્રગતિસૂચક વાયરો છે,
મધુરતાજ માત્ર જેનો 'ઉપાશ્રય' છે,
સમતા ને ત્યાગ તેની 'ચોથીઓ' છે

આત્માના અનત સ રકારો
ને પ્રભુતાભરી પ્રેમની ભાષા,
આઠબર વમરના રૂપદ શબ્દો
ને મુગી વાણીના મુંગા ઝંકારો -
આ તેના પ્રિય સહચારીઓ છે

* * *

જોના ચરણે સર્વસ્વ સમર્પવાનું
આત્માને સ્વાભાવિક યેન બઠે તે આદ્ય સાધુ ।

* * *

જો નિ રૂઢતા પર જનવૃદ્ધિ વદન માટે,
'સર્વવિરતિ-સર્વથા આત્મસોગ પર ત્યા
'વારી' જવાની ઉમિઓ ભળે,
તે આદ્ય સાધુ

* * *

માનવસ્વભાવનો જે ઉઠો અજ્યાસી,
મનુષ્યના 'અદરના રહસ્યને જોખખી દયે-
તે આદ્ય સાધુ

* * *

‘આદર્શ’ સાધુ’ના

સ સર્ગથી લુપ્તમા તાજગી આવે,
એની ‘અસર’ની પ્રજાગતનો અનુભવ થાય,
અતરમા ‘સુમશ્વિ’ના મોજાઓ હ્રાસના લાગે,
લીતરમા પોદેલી મહાશ્વિ ભાગે,
વિશ્વહના વટોળે ચઢેલું મન ચાત પડે,
અને નિભર્યોતાના પાયાઓ ધરખાય !

* * *

જેના ચાત મોન આગળ

દુનિયાના ડુગરાઓ પણ ટાલી શકે,
આમુની પવિત્ર ધારામા
શહેનશાહતોની શહેનશાહો બધા,
તણાઈને રૂઠ વર્ષ બધા,
એ અધુની અદર પણ
સમા ને પ્રેમ છે
સૌજન્ય ને મોહકતા છે
એના મોનમાય
પત્થરને લેવાની શક્તિ છે,
પંતિાળને ફાડવાની પ્રચડતા છે,
વજ્ર હેવાળને હલાવવાની પ્રખરતા છે

છતાય હેત ને દયાથી
 દુખી જનો પર
 માનસિક આદોલનો દ્વારા પણ
 મહમપદા કરવાની કોમળતા છે
 જ્યાં અનુકંપા ને આર્દ્રતા
 તે આદર્શ સાધુ ।

સામાન્ય જનસમૂહના
 શુભાનને ગાળી નાખે તેણે
 કાર્યક તેનામા કંઈક જર્જર છે, પણ
 તે કથી શકાય નહિ તે આદ્ય સાધુ

સંજેલા શસ્ત્રને ઉતાડી નાખે
 એવો જેના અતરના ઉકાણુનો ગાજદ
 તે આદર્શ સાધુ ।

તત્ત્વજ્ઞાનની ઝીણામા ઝીણી
 બારીકીઓ ચોધીને વિચારે, મનન કરે,
 ને જીવનમા પર્યાવરણની જે કુશળતા વહે,
 સદાય equal (Balanced) સંમતોર્થે રહી

શાંતિ ને ધીરજપૂર્વક જ્ઞાનને પચાવે,
 વિચારોમાથી નિરતર જળ ને ચેતના પીએ,
 ભાવનાઓમાથી રસિકતા ને સયમ મેળવે,
 અને સરળતામાથી ચારિત્ર ઘડી
 ચારિત્રની રેશની વડે
 જગતને અધારમાથી પ્રકાશમા
 અદ્વય કે દ્વય રીતે ઢોરી બાંધ,
 તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

જેનો મૃદુ ને શીતળ

પુણ્યશાળી સ્પર્શ

આખા માણસના 'અદર'ને ભડકી નાખે,
 પાપીઓના દિલના દોષ હરી
 શુદ્ધ ચારિત્રની સુવાસ બરે,
 પ્રેમના પડધાથી વાતાવરણમા
 પ્રેમની જ પ્રતિમાઓ ઉભી કરે,
 પ્રદેસે પ્રદેશને પ્રેમથી ભીંજવી દે,
 લવનરસથી ક્ષણદ્રુપ કરે,
 સુધાનું સિંચન કરી 'સુધાકૃષ્ણો' પકાવે,
 અને જેમા પાદસ્પર્શી જ

કલેશના કરુણ સ્થાનો પણ
મુખશાંતિના મનોહર ધામો બને—
તે આદર્શ સાધુ

* * *
પ્રવૃત્તિમાંથી નિવૃત્તિ મેળવી
એકાત્મ આત્માને ખીલવે છે,
ભાવ સામાયિકમાં બરાબર 'સ્થિર' રહી
પોતાનું મોહકલવન વધારે મોહકર્મ બનાવે છે.
પોતાની નિવૃત્તિને 'પ્રમાદ'માં વેચી ન નાખતા
એ 'પુરસદ' ને ઇચ્છી જાય છે,
પુરસદનો સદુપયોગ કરીને
તેમાંથી સુદર બાળક-તેજસ્વી "તત્ત્વ"ને
જન્મ આપે ॥

પુરસદ દ્વારા

સ્વ-સ્વરૂપમાં ધ્યાનમગ્ન બને છે,
વ્યવહાર માત્રના 'પાખડો' પર
વિજય મેળવવાની 'કળા' વરે છે,
તે એ કળાદ્વારા

'નિશ્ચયનય' ને જાણવાની

જેનામાં 'મસ્તી' જાગી છે તે આદર્શ સાધુ.

સત્યનો જે પરમ પૂજારી

ઘરપીરની અહિંસાનો ઉપાસક,
 પ્રદાચારીઓનો બહાદુર સરદાર,
 નિષ્પરિશ્વેદતાનો એવવ આદર્શ !
 બાળકના જેવી સુંદર સરળતા ધારે
 ને નિર્દોષ પ્રેમનો બાણે દુષારો,
 શમાનું વિશાળ સરોવર
 ને આદ્યોનો આદ્ય
 જેની પ્રત્યેક ક્રિયામાથી
 નિખાલસતા ને નિર્દોષતા
 તરી આવે છે તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

‘આદર્શ સાધુ’ એ

એવનની ‘જેક’ મેળવી હોય,
 તેને ‘ત્યાગ’ ઉન્નત પગથીયા પર ચડે,
 ચડતા ને દોડતા રસ્તો ભૂલે તો ‘જેક’ હાથે,
 ને ‘જ્ઞાનપૂર્વક’ પાછો ફરી-

મિન્છામિ દુકકક ‘માગી

પુન સાચા માર્ગે પ્રમાણ કરે તે આદર્શ સાધુ !

f

*

*

‘ આદર્શ સાધુ ’ની આખો
 ‘ શુભદર્શી ’ હોવાનો દાવો કરે છે
 પોતાના હવનકર્તાવ્ય સિવાય
 બીજાના પાપો, દોષો જોવાની
 ને બહુ જોણી જ દરકાર ગણે છે
 એ પવિત્ર ભૂતિ તે આદર્શ સાધુ

* * *

વૃત્તિઓ માત્ર પર નેણે

હત મેળવવાનો ‘ નિશ્ચય ’ કયો છે,
 છતાં ને ‘ ચાતલ મુસ્ત ’ નેવો ન બનતા
 ‘ હસતા સિદ્ધ ’ નેવો બની રહ્યો છે
 ભક્તિયોગનું વન વિધી
 ઠન યોગના બગીચાની મુગધીઓ
 મુંઘતો મુંઘતો ને
 ‘ જ્ઞાનયોગ ’ ના મેરુ પર ‘ જુની આખે ’
 છલગો ભરી રહ્યાં છે—
 ભરવાના મનોરથો રચે છે,
 તે આદર્શ સાધુ

* * *

જેની અહિંસાભરી દૃષ્ટિ

જગલભાય મગજ કરે,

ઝેરના અમૃત બનાવે,

‘દુશ્મન ના દોસ્ત ધણી આપે,

ને વિષ ઝરતા કૃષ્ણધર શિરે

પ્રેમનો પાવક પ્રગટાવે

તે આદર્શ સાધુ

*

*

‘ત્યાગદેવ’ નું જ જે મંદિર,

ને રૂપ ને પૂજારી બન્ને પોતે જ હોય,

પ્રકૃતિ, વેશ, ભાવના ને લુપ્ત

શબ્દો ને સર્વ પરમાણુઓમાંથી ત્યાગ ઝરે,

એ ત્યાગ ‘અંદર’ની ખડખડાટી

યા આત્મ જાગૃતિનું સ્વાભાવિક પરિણામ હોય,

છતા ‘હું ત્યાગી છું’ એ

વિચાર માત્રથી જે દૂર હોય !

દેવળ સહેતા પરથી જ

ત્યાગનો અનુષ્ઠાન ઇતિહાસ વચ્ચાય,

ને એ ઇતિહાસના અક્ષરો

સિદ્ધિઓ વરવા સાડે
 કટકોની પધારીમાથી પડ્યું
 સ્વર્ગનાં મુખો કુશળતાથી વીણી શકે,
 ત્રાસ પોકરાવે તેવી વિષમ સ્થિતિમાય
 જે પોતાનું સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ
 અધિશુદ્ધ બળવી શકે છે તે આદ્ય સાધુ !

નિચે ઉડવા પહેલા

‘ઉડાણ’માં ઉતરે,
 ભકતો પાસેથી પૂજા કરાવવા કરતા
 ‘પ્રહાર’માં જ પોતાની પ્રગતિ નિરખે !
 મમત્વના શણસને મારી
 પુરુષાર્થના વેગને ઉતાવળો બનાવે,
 સમકિતના માર્ગે વળતા
 અનેક વચનથી બખતરો
 સળંગ રહ્યો છે,
 તે

પોતા

જે અમીરદિલી આગળ

દૃઢ્ય વદના ઝુકાવે,

જળલહરીઓ માફક સોને

હર્ષના નૃત્ય કરાવે !

હયાપાત્ર નહિ પણ ઈર્ષાને પાત્ર બને છે

ઈર્ષા કરનારને જે મીઠાશઘી જ મારે છે,

આ 'માર' માય મધુરતા છે

ને આહવારમા પ્રભુતા છે

તે આદર્શ સાધુ

।

*

~

પોતાની અદરની અજ્ઞાનતાતુ જાન છે,

ને સત્ય તત્ત્વની ઝીણી પારખ છે,

પ્રતિપળે જે 'નવો' ઘડાતો જામ છે, ને

મહત્તાના વિચારોમા ચક્રવૃત્ત રહે છે,

તે આદર્શ સાધુ

~

*

આશાનો અખૂટ ખબનો છતા

અતૃપ્તિના દેખને જે ઠારી થકે

મિદિઓ વરવા સાડે
 કટકોની પથારીમાંથી પણ
 સ્વગના સુખો કુચળતાથી વીણી ચકે,
 ત્રાસ પોકરાવે તેવી વિષમ સ્થિતિમાય
 જે પોતાનું 'સચ્ચિદાનંદ સ્વરૂપ'
 અધિશુદ્ધ જાળવી ચકે છે તે આદ્ય સાધુ !

ત્રિશે ઉઠવા પહેલા

'હિરાણ્ય'માં ઉતરે,
 શકતો પાસેથી પૂજા કરાવવા કળતા
 'મહાર'માં જ પોતાની પ્રગતિ નિરખે !
 મમત્વના રાક્ષસને મારી
 પુરુષાર્થના વેગને ઉતાવળો બનાવે,
 સમકિતના માર્ગે વળતા
 અનેક પ્રકારના વળબધો બખ્તરો
 સળને જે દોડી રહ્યો છે,
 તે આદ્ય સાધુ

પોતાની પ્રકૃતિના પાયામાજ
 વચનશુભિની પૂરત્તી કરીને

લવનનું મનોહર બીલ્ડીંગ રચ્યું છે
તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

‘આદર્શ સાધુ’ની માનવતામાથી

તેજેમય ચપળતા ઝરી રહે છે,
સ્વતંત્રતા ને સ્વાભાવિકતાનું હયાત લાંબું છે,
કુદરતના સામાન્યમા કુદરતી રીતે રહીને
મગ્નની માફક ખડખડાટ હસી શકે છે,
આનંદના ધડેલાથી ‘લવન જેલો’
નિર્દોષ ભાવે ખેલે છે,
હવની પુખ્તરીમા નાચી રહેલા તેના ચક્રો
સરળતા ને મીઠાશની ઠંઠક આપે છે,
આત્માની ઉન્નત સ્થિતિએ પહોંચતા ને
દરેક ચીજ, ભાવ, ભાવના ને કલ્પનામાથી
‘નિહેપ’પણે રસ લૂટી શકે છે તે આદર્શ સાધુ
સાધનાના પથે હોડતા ને

પોતાના સ્થાનક’ પરથી ડાલતો નથી,
કે પોતાના દિવ્ય-ઉદ્યાનની મળઓ
લોકોના ત્રાજવે વેચતો નથી

પોતાના ઉત્ત્વળ જ્ઞાનનો,
 હોઠ Masses અને હોઠમતના સ્મરણમાં
 ગામુ કરી નીચે ગળડતું લેવા સાખતો નથી
 હોઠો તરફનો પ્રશ્ન સામા પડ્યા રહી
 'સત્યજ્ઞાન' ને કદી છૂપાવતો નથી
 એ તો જીવનની પ્રત્યેક પળે,
 પોતા અને પોતાની 'અઠર'ના અવાજ પ્રત્યે
 સંપૂર્ણ વફાદારી બતાવવાનું ન ચૂકે,
 તે આદર્શ સાધુ

*

*

પોતાના જીવન કૃત્યોની 'પ્રમાણિક' નોંધ રાખી
 શ્રાદ્ધ ને અશ્રાદ્ધ તત્વોનો 'વિવેક' સમજે,
 બૂલોને 'બૂલો' તરીકે 'સ્વીકારવાની' સમ્યાઈ ધરાવે,
 ને અહનિશ સાધનાનો જીવનમંત્ર જપતા
 'પરાઈ' સહાય ને હોઠિકે મોજમજાને
 'તિલાંજલિ' દેવા તૈયાર રહે તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

જેની આધ્યાત્મિક બસરીથી આકર્ષાઈ
 ગમે તે ધર્મના-કહેવાતા 'નાસ્તિકો' પણ

પ્રેમભીની આપે દર્શન ઝીલવા આવે,
 પુણ્ય ને પાપનો બેડીએ ખખડ વવાને બદલે
 તે સદા દુઃખવતાનો ધર્મ ગુ-તે સમજાવે
 અને તેમાજ પોતાના જય 'સુખ' દુઃખનું
 સાધક માને !

કામંતીય પાને પોતાના
 પવિત્રતા ને સાધુવ ના બ્યૂતરો ફૂકવા કરતા
 પોતાના 'કામંતીય' માત્ર મા
 આનંદની પૂજાઓ વડે પ્રમાણિક દુઃખનું,
 દુઃખને આપણા સુખથી તેમાથી ફેલાય,
 એવા ખરેખરા ને દુઃખ માત્રી 'સાધુ'
 બન્યા છે

તે આદર્શ સાધુ !

•

•

•

કૃષ્ણભૂષ્યા આત્માને જેના દુઃખનું વેચી
 મીલવાનો ઉકાવવાનો અવસર મળે,
 દુઃખિમતાની ભૂતાવજમા બૂલેલા
 સસારના સતાપે ફાગેલા ને બળેલાઓને
 ને 'લીલેતરી' પાસે આવી

‘ હાથ ’ દહીને વિરામ કરવાનું મન થઈ આવે !
 જો જગમવીર્યના દર્શને જવાની
 શ્વાભાવિત મનમાં ઉત્કટ ઈચ્છા જાગે,
 માનવ હૃદયના કયા મનોરથો
 આદરો ને મહત્વાનાક્ષાઓ જ્યાં પોસાય
 અને ગમે તેવા ગર્વિષ્ઠ
 ‘ ઇદ્રભૂતિઓ ’ના શુભાની દિલમાયી પણ
 સ્વયંબૂ શ્રદ્ધાના બક્ષિતા ને
 મેરણના કૂવારા કૂટે તે આદર સાધુ

* * *

દુનિયાના દુ ખી રહીઓનો
 ઑનરરી માનસિક ડોક્ટર તે આદર્શ સાધુ !

* * *

અલ્પજ્ઞયા મનના તારો
 જેને જેતા સૌ સમી જાય
 આત્માના અલ્પજ્ઞી યા સરકારો
 ‘ આદર સાધુ ’ ને સેવતા ખીતી ઉઠે,
 નીરસ હેયાઓમા કૂવડાની ફેરમ પૂરે,
 ઉકળતી દુનિયાના શિર પર

મુવસિન હવનની ચીતગતિ વરસાવે
 પોતાની સ્વતંત્ર 'નાસિકા' તેપાર દરી
 નદનવનના વાયુમાયી મુત્ર પીજો હુ?
 ને હેશમાત્ર આરેશ કે લામળીયો ન દોરાતા
 હટે કલેને, ચીરશ્ચિત ઉદાર ભાવનાથી
 દરેક પ્રશ્નને શાંતિથી વિચારે તે અર્થ સાધુ

* * *

'સ્વેચ્છિકિન'ની સાધન પાછળ
 મજ્જમ પગલે વ્યાવનારો તે અર્થ સાધુ !

* * *

'આલ્પ મધુ'ની તપશ્ચર્યા
 તેની વિખરાયલી શક્તિને એકત્ર કરે,
 શક્તિનો પુનઃ એકઠો કરે,
 સમય હવનનું એકજ લક્ષ્ય
 પ્રધાનપણે તેમા વિલસતુ હોય
 આત્માના સસ્કારથી તેના તેજ તપતા હોય
 પ્રકૃતિના સર્વ કૃપીઆરો -
 મન, શરીર, પ્રાણ ને બુદ્ધિ
 બધાય આત્માના સિદ્ધાંતને સ્વીકારિ,

અને ચોક્કસપણે સમજે કે
‘તપ થી મનની સમૃદ્ધિ ન વધે તો
“તપ એ ખાલી ઢોંગ છે !”

જેની તપશ્ચર્યા વિવિધ કર્મના બળને ક્ષીણ કરે,
મૂળ પ્રકૃતિની તિબાશ કાપે,
સ્વભાવને રક્ષા નેવો મુંવાળો ને
પુણ્ય સમો છુગ થી બનાવે
આત્માને જ્ઞાનહબરી નરમાશ અર્થે,
અને કૃષ્ણી માખણુ નેવી બનેલી લુભમાથી
જેની તપશ્ચર્યા મધુર વચન ઠંઠાવે !
તે આદર્શ માધુ

‘આદ્ય સાધુ’ના ધર્મનો અર્થ
‘ગુણસ્થાન કમારોહણ’ કરી-શકાય,
આત્માનો ઉર્ધ્વગતિ નેમાથી ભર્ષ શકાય,
હૃદયના ગુણોનો વિગ્રહ નેનું ઝીર નૂર વ
ચિત્તના વ્યાપારો સમતોલવૃત્તિ બળથી
અને સમ્યક્ જ્ઞાન, દર્શન ને ચારિત્રનું

નિરતર રમણુ શખી તેમાથી

‘દિવ્ય હવનનો આરવિજાર કરે તે આદર્ય સાધુ

સુસારથી વિરમિ તઈ

દ્રવ્ય અને જાણથી સપૂજ તણાકે હઈ,

સસારના નિકારોથી ય પર મઈ

અખંડ ઠમ્મયો ઠી માફક ને

‘નવા અવતાર’-નવા હવનનું ધરતર’ કરે,
આત્માની યોષમા

ઠમ્મ ઠમ ને ઠમની જ બે

નિવૃત્તિમાગમાથી દેવો ઠમ્મની પ્રતિ સાખી

દિવ્યતા-સ્વતંત્રતાને વરસા મયે તે આદર્ય સાધુ

દોહતા પહેલા ‘ચિરતા’નું રંગજન’ સર કરે,

પળેપળે પેનાના ‘લાઈકે લોછકક
પ્રાસુસ’—

‘માનસિક ઉદ્ધવન’ જીવાની ચિરતામા ખરે,
અને જ્ઞાનમાગના તેણલા પથ પર

હજીને શાવ ને નિરાડજરી આયમ રથારે,
તે આદર્ય સાધુ

સેસારની બધી 'અસરો'થી પર રહી
 બધી અસરોનેજ 'પોતા'માંથી જન્મ આપે
 એનો બ્યાપક નાન દષ્ટિમાંથી ફૂટતા
 કિરણો અનેક કવ્યાણુ બાગો ખોલવે,
 'દોડતી કે દુરમનાવટના ઢીચડમાંથી હાથ ધોઈ'
 સમજાવમરી નજરથી વિચિત્રતા
 સર્વે મનુષ્યો ને તિર્યચો સાથે
 એક સરખો-સમાન 'વ્યવહાર' રાખી જાણે !
 સારાનરસામાંથી પૃથક્કરણ બુદ્ધિને વિકસાવી
 જે પ્રગતિમાર્ગનો પ્રારંભ કરે,
 બાદ્ય દ્રવ્યમાંથી પોતાને ઊપાડી
 'અકર'માં જબડી મારવાની કેળાપર પ્રભુત્વ પામે !
 અને અતર સમુદમાંથી જે
 રત્નો વીણી લેવાનો કામણ રાખે તે આદર્શ માધુ

* * *

'અંતર'ના સુતેલા 'તત્ત્વ' ને હટોળી જગાડે,
 જગાડવા દોડતી ફિયાતુ બારીક અવલોકન કરે,
 જગાડનાર ને જાગનાર બન્નેનું
 'એકત્ત્વ' સમજી પ્રેરણા કર્યા કરે,

ચોતેજ પોતાનો દુકમ કરનાર ને
 ચોતે જ પોતાનો દુકમ ઉઠાવનાર બનાવી થકે,
 ચોતેજ પોતાનો ચોટીદાર બની
 પોતાના વિચારો ને વર્તન પર
 સંપૂર્ણ કાબૂ મેળવે !
 ને જે ચોતેજ પોતાનો 'આદ્ય' ને
 'અંત' સમજી આત્મપરમેથી યાતિથી
 અવતિપલ્લુ લેતરે તે આદ્ય સાધુ

અમૃતમત્ત બનીને દશે વિશાખાથી જે અભય
 બન્યો છે,

વાલ્મીકી કરતા વધાર 'વિચારવા'માં મુલ્લ ભાળે છે
 શીખામણ આપવા કરતા

સરકારો 'જાણવા'માં સિદ્ધિઓ નિરમે,
 બોલવા કરતા 'મોન'માં જ શક્તિના

યમો ભરેલા જુએ,

ને ખૂબ ખાવા કરતા

'પચાવવા'માં જ સાચો પુરવાઈ માને
 તે આદ્ય સાધુ

જેના 'ધર્મ'લાભ'મા નિ રૂપકતાનો સાચર ગારે,

માનવતાના મોજાઓ

એની સાધુતાને સોનેરી રમયી ઓપે,

સમતાની લહરીઓ જેના

મુખચન્દ્ર પર ફરી પળી

હવનની ઉદાશ ને જબ્બતાનો આહો

ખ્યાલ આપે,

ને મુક્તિના પિપાસુઓનું ને મજબુત

'તરણ તારણ' સફરી જહાજ છે

એવી જોતાજ-સ્વાભાવિક ખાતરી થાય

તે આદર્શ સાધુ

આત્મ સ્વમાનની મોરચમુતિ દુનિયાના

કીર્તિ કે અપમાનના ટુકાને દુનિયા પર ફેંકી દે,

પહવીઓ જેને ભારદ્વજ લાગે,

વિશેષણો તેને અનુક્રમ ઉચસંગો સમા ભાસે,

નકામી ધામધૂમો જેને આત્મશક્તિમા-

આત્મ પ્રતિજ્ઞામા ધંડેલા બાકાઓ પર

લગાવાના યોગદા જેવી દેખાય,

એ બધાથી દૂર રહી

માનમા ફૂટે નહિ, કે અપમાનમા કરમાય નહિ,
એવું 'આનંદધન'—લુપ્ત થીતરવે
તે આદ્ય સાધુ ।

* * *

સંસારના મોહ-અજ્ઞાન અધકારો ડૂલેથી
પોતાના મીઠા કડા જ્ઞાનવારિ વરસાવે,
દરિયા જેવા દિસાવર દિલમાથી
જ્ઞાનની સુવાસ પાથરી
આપણા મનોમંદિરને પવિત્ર કરે છે
આખી દુનિયા મહેલો ઠહેલેવી મનસ સુગંધ ભરે,
શુદ્ધ હૃદયમા ઘેતન ઇતકાવે,
રસથી તરંગોળ કરી નિર્ભંગોને પણ
પ્રાણના પ્રસાદ આપે ।
ને વિશ્વ વ્યાપી હેવના દિલોળે જે
સારીય દુનિયાને દિલોળે છે તે આદ્ય સાધુ ।

* * *

અનુભવની એરણ પર પડાયેલો
જે મહાન ચોષા છે,
દુનિયાની કપરી ઠાકરો ખાવા છતા

એ ઠાકરોના 'સ્મૃતિ-ઝેરો' ફર કયો છે,
 આખોની મોટ પર જે માણસને માપી દ્યે છે,
 બહારના દેખાવપરથી માપવાની બૂલ ન કરતા,
 સુખ પર બંડ કરીને તરી આવતા—
 અતરના સદ્વિચારો, પવિત્ર ભાવના
 ને વિશુદ્ધ રંગ તરથી પાત્રતા પારખે છે !
 જ્ઞાન અને અજ્ઞાનના સ્પષ્ટ ભેદો સમજે,
 કર્મ ને તેના ફળનું બંધન 'જ્ઞાન' રાખે,
 વીતરાગના માર્ગની નાનીમોટી
 માર્ગિતીઓ મેળવવા મહે,
 અને પોતાની હાજરીથી ચયેલા શુભ કાર્યોમાં
 પોતાને નિમિત્ત માત્ર માને '
 વૃત્તિ માત્રને સ્વલ્પિક તરંગ માની
 વૃત્તિઓ તરફ હાથ દેકે,
 અને મિથ્યાભિમાની કાળી વાહણીઓને
 પોતાના જીવનપ્રદેશે અવતી અટકાવવા
 જે સતત ચોકી કરી બાણે તે આદર્શ સાધુ !

*

*

*

આદ્ય સાધુ,

જીવનની દરેક પળમાંથી આદ્ય શોધે,

દરેક સ્વિતિમાંથી પવિત્રતા તારવે,
 હરનિય માનસિક વ્યાયામ કરી
 તેમાંથી ધમનેઃ અખઠ પ્રવાહ વહાવે,
 ને જેના 'પાતશ'માં 'મનુષ્યત્વ'ના ખીલવટની
 અનેક શુભ ચાવીઓ પડી હોય
 તે આદર્શ સાધુ!

જેને પોતાનું વીચ (શક્તિ)

નિષ્ફળ ને નિષ્પ્રયોજિત દુઃખ યુધ્ધ પાછા
 ખરચવું પાતવે નહિ,

'અહર ના કુરુમેત પર વિજય મેળવવા
 જે બાહોશ સેનિકને મૃતતા થાકે થડે નહિ,
 પોતાની 'સહાય' ને માટે

ઢાઈ બહારના તત્વની આંશામા ઢગાય નહિ,
 પણ આદર્શ સાધુ'

અહરના 'દેવત્વ' પર અવલગ્નિત રહે છે
 પોતાનેજ શક્તિનું 'નિવાસસ્થાન' માની
 પોતાને અને દુનિયાને ગતિ-ગરમાવે આપે,
 અને જે આત્મીય Noble Taste
 'ઉચ્ચ ચોખ' ને ખીલવતા

સંસારના અનેક 'દુઃખ દેખાવો' સામે
'લાજ' ઠાઠી-પીઠ કંઈ હરીફરી થકે છે !
તે આદર્શ માધુ

આત્માનું વિજયક્ષેત્ર સદાય વિસ્તારતો
વિસ્તારતો જ લવન નિવહિ
તે આદર્શ માધુ

જો લવનમા નવું પાણી લાવે,
લવનમા પ્રાયેક શાસને પોતાની
અદ્ભૂત લવનકળાથી સૌરભભયો બનાવે,
અદરની 'ગદમથલ'ને શાતિનો સંદેશ આપે,
તે આપણા દોષભર્યા લવનને શુદ્ધ કરનારી
નારમી જેની ઠઠી આખમાથી સ્પુરતી બાસે,
તે આદર્શ માધુ

લોખંડી ઇચ્છાશક્તિનો એ સમુદ્ર છે,
અકેક છાત્રક્રમે જે મહાન પરિવર્તનો સર્જી શકે છે
એ Will Powerથી ભરેલી

જેની ચમત્કારી આજોમાથી

ગરમ પ્રકૃતિઓ પર કંડાશના સરળ છ ટાપ ઉ
'ઠરેલા' માણસોને ચતન્યના સૂરો સબળાય છે
તે આદર્શ સાધુ

* * *

એકાત દષ્ટિ ઊડી,

અનેકાત દષ્ટિએ—“સ્વાદ્વાદની ચલીએ જે
દરેક વસ્તુના ગુણદોષ ધીરજપૂર્વક તપાસે છે,
વિવેકના ચરમાથી તે જરાબર નીરખે છે,
તે છાશમાથી નીકળેલા ‘માખણ’ને—
તપાસણીના જ તે લીધેલા ગુણના મનન,
અને ‘નિદિધ્યાસન’માં પોતાની છ દગ્ગીને
અમોઘો સમય ખરચી રહે તે આદર્શ સાધુ !

* * *

આદર્શ સાધુ, જ્ઞાનની ગભીર ગીતા છે

અકળ ઐશ્વર્ય ને પ્રેમની પરિસીમા ઉ
જગૃતિની જ્વાલા જેવું જેવું જીવન
તે ચેતનાની વરાળ જેવા પરમાણુઓ
જનપદે જનપદે કર્તવ્યબોધ આપે,

આદર્શ સાધુ

ધર્મસૂત્રોના નિતારની ભેટ ધરે,
નિષ્કામ કર્મની લગની લાગે,
મહેતના સરકારી ઉપદેશની ધૂન જાગે,
ને જ્ઞાન અને ક્રિયાનો સમન્વય કરી
અદરની ચેતન-ચીનગારી વડે
'અનાથ' હોવાને હુંક દધ સંભવન કરે
મૂર્છિત જાત કરવુંને જગાવે,
તે આદર્શ સાધુ

જોની મીઠી આત્મીય વાતર,
જગતમા અદ્ભૂત સંગીતનો સોત વહાવે,
બધ ધર્મ ગયેલા દૃઢ્યના દારો 'ઉધડાવે'
પોટેલ આત્માઓને જગાવે
ને 'નિર્બળતા' માથી સામર્થ્યવાન
આત્માનું મુંઢર ઘડતર કરે
માનવ જન્મનો આશય ને કર્તવ્ય સમજી
સૂક્ષ્મ ભુવનોનું સંશોધન કરે
તે આદર્શ સાધુ

તત્ત્વજ્ઞાનની 'ખાખ' હતવા માટે જે
આત્માના મગ ને જીવિના વિખમતાને
હટાવવાના 'ખલાઓ' લઈ શકે છે,
તે આર્થ સાધુ-

આર્થ સાધુ

પોતાનું સ્ફટિક શુ દિવ્યજી હવન
'ધર્મ'નાઓ માટે
સદાય અરીસા માફક પુષ્ટિ રાખે !
પોતાના હવનની નિર્મળતા ને
વિચારની વિશુદ્ધતા બેવાને
સદુ ઠાપીને 'અધિકાર' મંજુર રાખે !
ને હવન જેવું હોય તેવા સ્વરૂપમા
આડબર વમર રમુ કરવાની પ્રમદલોકતા
દર્શાવે !

ઠંડેશ, ઠંડાવ, બહેમો ને શકાની બેડોઆ તોટ
આવેલા' સ્વાતંત્ર્યને 'નકારો' ભણે,
એ તો પોતાની 'અદરથી' જ
સ્વશાંતિથી જ સ્વાતંત્ર્યને 'ચોધી'

પોતાનામા 'પ્રગટાવે' છે 'એળવે' □
 સ્વાતંત્ર્યને પોતામા ચમાવીને
 અવતમુક્તિ ને સાધે છે
 'અદર'ની શુભાભીના કાટાઓ દર વરી
 સ્વાતંત્ર્યના શુભાખ ઊડ કહે છે
 શુભાખને ઉઝેરવા ને
 શુભાખના કાટાઓ પ્રેમથી સહે છે,
 "કાટા વિનાનું શુભાખ ન હોય
 ને દુ ખડા વિનાનું સ્વાતંત્ર્ય ન હોય"
 એ જેની મજબુત માન્યતા છે
 કાટાથી કટાળશે તે શુભાખને મુઠી થકશે નહિ,
 દુ ખોથી ને ભાગશે ને મુજિને વરી થકે નહિ
 આ મિદ્દાત પર
 ને શુભાખને ભેટવા દોડે છે
 અને હોજરીની સર્વે ચક્ષિથી
 સ્વાતંત્ર્યને 'પચાવી' બાંધે છે
 તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

સાધ્ય મોક્ષ માટે, સાધન જેનું ધર્મ,
 સાધ્ય ધર્મ માટે સાધન એક નીતિ,

નીતિ એન્દ્રે ઉન્નત વિચારોની ક્રિયા,
એવી ક્રિયા માટે જ જેનું હૃદય
તે આદર્શ સાધુ !

‘આદર્શ’ સાધુ’ નો આત્મા પાખવાળો છે,
વિશ્વના પ્રપા ભેદ ચોધવા તે
તર્કશાસ્ત્રને સાચ લગતું માને છે
દુનિયાનું દ્રશ્ય કે અદ્રશ્ય તત્ત્વ ચોધવા
‘હૃદયશાસ્ત્ર’ને જ સમર્થ જાણે ॥
શુદ્ધિના નીર જેના નિર્મળા છે,
તે નીરને હૃદયસન્નિતામા મીઠાવે છે,
અને જે પોતાનું ‘આદર્શ’ હવન’
વાસ્તવિક હવન ‘બહાર’ ન ચોધે
તે આદર્શ સાધુ

૦યેવહારીઓની ડાહી કમરી

(ઠગાળ ૧) નીતિ

એ ‘ આદર્શ માધુ ’ ને મન ‘ ઠગાળી ’
માયા છે !

સુ યાસ-વૈરાગ્ય એ જેને મન

ભિન્ન ભિન્ન તરંગો સ ઠેલવાનો કાળકો છે,
કાજળની કેટલીમા પેસીને
સ્વેતસુખે પાછા ફરવાનું હવ ત 'કૌથ ય' છે
અગ્નિની બહાહટી બઢીમા જે
વાસનાની આદૃતિઓ આપે છે,
તે 'અલખ'ની શોધ માટે
પોતાના પ્રત્યેક આત્મ પુદ્ગળને અલખ
બનાવે છે તે આદર્શ સાધુ

* * *

સુ-યાસનો અચળો એકી

જે મનથી-અતરથી સ-ન્યાસી બને
વેશ કે શિરમૂઠનની કિમિજ બસ નથી,
પણ અલખ હાથ ફરવાને
જે આખા હવન પ્રવાહે-વિકારાએ અલખ
થઈ બધ

દુનિયાના વિષવાદથી પોતાને ઉપારી,
પોતાના ચિત્તને આતરભિમુખ બનાવે !
ઠકની કે લેખ જેના હવનથી જુદા નથી

ભાવનાએ ભાવનામા લેખના પડછાયા પડે,
 વેશગ્ય તેના ફેવે ફેરે બેસે,
 ને સૂર્યના પ્રતાપી ઓગસૂ નેમ
 સન્યાસના અથળા અને આત્માને દીપાવે
 તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

‘આદર્શ સાધુના’ આવાગમનમાં

પ્રજુતાના ભણકાશ વાગે,
 દૃઢ્યમા ભૂતકાળની પુનિત સ્મૃતિ,
 વર્તમાનની અવલત પ્રભા,
 ને ભવિષ્યની મોહક કલ્પના ભાગે

*

*

*

સુખ્યત્વના ઉચ્ચા શિખરો પર ને ચઢી

રહ્યો છે,

અદરના ડેવની અગમ્ય લીપિ ઉઠેલે છે,
 જ્ઞાનની પવિત્રતા સમજી, સકળેને વિધનાઈ
 સાત્રનૂર બેનામા અગ્રહી ઉઠયું છે
 શોક ભઠાર વગરનો ઇવનબ્યપહાર ભાગે,
 હોહુપતા વિનાના ખાનપાન હોય,

વિશુદ્ધ ને સાવ સાદાં લવનની ફેરમમા
 'આદર્શ' સાધુ'નાં પ્રાણ ટાલતા હોય,
 ભૂતમાત્રમા પોતાનું 'દર્શન' જુએ
 ને શિષ્યમસ્તુ સર્વ જગત
 'સારાય જગતનું કલ્યાણ થાય'
 એવી અહોનિશ બાવના બાવે તે આદર્શ સાધુ.

*

~

*

1

આદર્શ સાધુ

~

આત્મપ્રશ્ન સાની ઇચ્છા માત્ર ન કરે,
 ક'પનામાય પરિણમે કચરો ને સહરે,
 આગળ પાછળની ગડમથલને ઠાન પણ ન દે,
 ને વિચારોમા ઉડી દિલો-મમાવેશ કરે -
 એવા પુરુષના લવનની યાત્રાએ જવાનું
 હોવાને થ આકલ્પ થાય તે આદર્શ સાધુ.

*

~

*

1

આદર્શ સાધુ'દરેક બેનાવનું 'કારણ' શોધે
 ધણીવાર Mistake ગુપ્તદેહ સધને
 દુનિયાના અધારા પર ગુપ્ત બત્તો ધરે,
 નવનવી ભૂમિકા પર પ્રયાણ આદરે

ને નવા નવા ચીલાઓ પાડે,
જગતનો સાર હૃદય પરથી હટાવી
ગમેતેવા સયોગોમા સોસરો ઉતરે !

*

*

*

‘ઐકને નમાવે તે મર્વને નમાવે’

‘આદર્શ’ સાધુ’નો એ જપ મત્ર છે
ઐકજ ‘આત્માને’ છતવાથી
સમય સૃષ્ટિને એ હસાવે છે
તપશ્વધો કરીનેજ કૃષ્ણની કમાણી કરે છે
ભવ્ય સ્વપ્નો સેવવા, ને સાક્ષાત્કાર કરવા
એ તેની મગજ પ્રવૃત્તિ છે
શાન્તિની ‘માયા’ એ માગતો નથી,
ઠે મૃત્યુસૂચક શાંતિને સધરતો નથી,
યુદ્ધ આત્મયુદ્ધ ને વિજય
અને તે વિજયના કૃષ્ણ કૃષ્ણ ચિરકાળની શાંતિ
આ શાંતિનો જે પરમ પૂજારી છે,
તે આદર્શ સાધુ !

*

*

*

પામરતા કે તુચ્છતાની સામે
‘આદર્શ સાધુ’નું લવન લાક્ષણતીમયું છે

* * *

જેની ભાવના સૃષ્ટિ સોનાથી
મહેલી હોય તેવી ઝમારા કરે,
કાંપની કોમળતાથી જ પત્યરોના પાણી કરે,
ચોતાના માનસ નીચે જમતદ્દોની
અમૃતસમી અકસીર દવાઓ ભરી હોય,
દૃઢતા ધનકાષ સામળવા
જે દુશળ વેધ જેવું કામ કરી શકે
તે આદર્શ સાધુ

* * *

જેના આત્માનો ઉદ્ધાસ
આપણા હૃદયને મવીપચી કરી હંસાવે,
ચોતાના દૃઢતા પ્રપાચક
સગીન તારોના અવાજમા લય પામે,
ચોતાના અનુભવ અને
લવનના ચાહુ કાર્યો વચ્ચે ભેદ ન હોય,

ઉપદેશ ને જીતી વચ્ચે તફાવત ન હોય,
 વિચારો જેવા વર્તન હોય,
 ને બહારના દશન તેવા
 અદરના ઉજળા 'દેવ' હોય તે આદર્શ સાધુ

શીર્ષના ખડગ ખેતી શકે તેવા સિદ્ધાંતો
 ને સિદ્ધાંતનો પાછળ જીવન જેનું અર્પણ છે
 કર્તવ્યમાર્ગ પર પ્રચડ ઉગ્રતા ધારી
 જે કર્તવ્યની સફલતા વરે છે,
 તે આદર્શ સાધુ

'આદર્શ સાધુ' શબ્દનું પ્રમાણ
 ત્યાં સુધી જ સ્વીકારે
 કે જે જીવનને 'નવદીક્ષા' આપે !
 આત્મશાંતિના વેશમાં 'આત્મકલહ' ન ઉપજાવે,
 'દીક્ષા' શબ્દનું પેટાણ તપાસે
 હરેક શબ્દના ઉઠા મર્મ સમજવા મથે
 સિદ્ધાંતના ગુર્જમાથી સત્ત્વ વારની દ્યે
 ને શબ્દોના બાહ્ય રૂપ પરથી

તત્ત્વનો નિર્ણય કરી નાખવાની બાંધિશતા
 'છીછરાવેડા' કે એ'ભય'કર 'મિથ્યાત્વ'ને હાકે
 દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ, ને ભાવનો રંગ જોળખે,
 અને હેશમાત્ર તામસિકતાના તાવડામા

તપાયા વગર

કલહ કુસંપના દાવાનળો પ્રગટાવ્યા વગર,
 ઉલટા પ્રગટેલાને 'જ્યોત્સ્વી'ને
 પોતાનો શાત-મુવાસિત લવનધર્મ ખબરે
 લવનને માત્ર ગતિ-માત્ર ગતિ, આપે,
 દિવ્ય પ્રેરણા પ્રાપ્ત,
 અધારામાથી કાઢી પ્રકાશમા જે છે,
 એજ તેનો ધર્મ, ધર્મના સૂત્રો
 અને એજ જેની ધાર્મિક ક્રિયાઓ
 તે આદર્શ સાધુ !

*

*

*

જ્યાં ધર્મ-શુદ્ધ ધર્મની દેશના હોય,
 ત્યાં-આદિ,મધ્ય કે અંતમા કલેશ જ ન સલાવે,
 એવું સમજી જે પોતાને ને પરને દીક્ષા આપે—
 તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

પોતાની સ્વતંત્ર 'પસદગીઓ'

તે 'વિશુદ્ધતા 'ની-' હુલાસો આપે 'ની

ઝેરટી આપે,

તે ફેર્ષ વ્યક્તિને, સમાજને, વિશ્વને

કે અમુક સિદ્ધાંતને ન વેચી નાખતા

પોતાની સ્મૃતિયીજ દુરે ને નાખે,

તે આદર્શ સાધુ

*

*

'આદર્શ જૈન'ના 'હિમજાળના હડા'

નામના

એના પ્રવાસની અડધી મજલના સ્ટેશન પાસે

'આદર્શ સાધુ'ના આર્મની તબેટી હોય,

અતરના દાદા-પ્રભુને ભેટવા જે

ફિયર પમલે હમ્યાવમર ચડતો હોય,

હ'આદર્શ જૈન' નામનું એક પુસ્તક આજ
લેખકના હાથે આલેખાયું છે 'આદર્શ સાધુ ના
સાધુત્વનો પ્રવાસ પ્રારંભ એ આદર્શ જૈન ના
પ્રવાસમા અડધી મજલે આવેલા 'હિમજાળના હડા'
નામના સ્ટેશનથી ચા।

અને પરિણામે ?

પવિત્રતા ને નિર્દોષતાભરી પહાડી હવામાં
ગગનમાર્ગે ભીડી રહેલા તેના દિવ્ય અત્માના
બાહ્યભુજામાં રહેવાના પણ શિર ચૂકવાની
આ ઠીક-કેદરપનાજ માત્ર
સધ થકે, તે આદર્શ સાધુ

*

/

*

જોની વિદ્યા તર્કવાદમાં બેઠેલી જનતી નથી
લોકોને ખૂશ કરવા નર્તકની કોટીમાં ઉતરતી નથી
'સત્યાભાસ' કે 'ધર્માભાસ' મા
પોતાના ધર્મ સ્વરૂપને હણાવા દેતો નથી
જગત ને રૂઢી નચાવે તેમ નાચતો નથી
અને જે પોતાની ઉચ્ચ ભૂમિકા પર ઊભા રહી
પોતાના ભૂમિ સ્થાનનું ગોરવ સમજી
પોતાના મધ્યજિહ્વા લેશમાત્ર ન ચસકે,
વજની દિવાસ શા મજબૂત રહી
દુનિયાના વિકાસ-ધાને ખૂબ જનાવે
તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

જેનું ચેતન કદી ઉઘનું નથી
તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

દાસપેયથી કે બુદ્ધિવાદના મારાથી
ધર્મના ખોટા બકારાથી કે ઉપરઉપરના
અજાણતાથી

જનતામાં ' પૂજ્ય ' બનવાના તોફાનોને બહાર
અહરના વૃક્ષને ઉઝેરવા તરફ
' આદર્શ સાધુ ' ની પસહી ઉતરે,
જીવનની સુદ્ધકળામાં પાવરધાઈ મેળવે,
ધીરજ ને વિવેક એવા કેળવાય
કે કોઈથી ચળાવી શકાય નહિ
અને જેના તપ, વિદ્યા ને ચારિત્રનો સરવાળો
નમ્રતાભરી જ્ઞાનદૃષ્ટિમાં શમે તે આદર્શ સાધુ !

*

*

*

આત્મ સરકારની સાદી શોભા જેની
પ્રત્યેક ક્રિયામાં નજરે ચડે,
બુદ્ધિ પાર ભેદીને આગળ જઈ શકે,

ધર્મનો ઉપદેશ સદા કરવાને બહવે
 જેનું હવન જ ધમમય હોય—
 તેથી હવન જ ધર્મની બાધા ભોલે,
 હવન જ નીતિનો 'અબહ' પ્રવાહ હોય,
 શબ્દોના થોસલા ધર્મના પવિત્ર નામ નીચે
 સોધા બનાવી જગતમા
 'નાસ્તિકવાદ'નો પ્રચાર કરવાને બહવે
 જેનામા શબ્દોની પવિત્રતા ને
 ધમસૂત્રોના મૂલ્ય આકવાની
 સપૂર્ણ સમુદ્ધિ બરી હોય । તે આદર્શ સાધુ

*

*

જે સત પુરુષના ચરિત્ર—શ્રવણથી

* 'શ્રાવક'નું મન બળવાન બને,
 હવન આશાભર્યું ને તેજસ્વી થાય,
 સબળ ને પ્રભાવશાળી આદોલન આસપાસ
 ફરી વળે,
 માનવધર્મના સાચા ઉપાસક થવાની ભક્તિ જાગે,
 અને જેની સાધનાની જ્યોત
 પોતાને અને પરને અજવાળી સત્યના પ્રદેશે

† શ્રવણ કરે તે શ્રાવક

લઈ જાય, તે આદર્શ સાધુ

*

*

*

જેનું જ્ઞાન

અભિમાનના ગળારા પર 'હિંડે નહિ,
 કે વાદવિવાદની ગટરમા ગોંધોય 'નહિ,
 માત્ર મગજને જ્ઞાનથી ન ભરે,
 પણ પોતેજ 'આખો' જ્ઞાનમય-પ્રકાશમય બને !
 દુહય ને વર્તનમા જ્ઞાનની સુવાસ મસારે,
 મગજ ને હૃદયના શુણે વચ્ચેને તક્ષાવત તપાસે,
 અપ્રસિદ્ધિમા ગૌરવ માને,
 ને હુ ખથી તપી તપીને શુદ્ધ 'ચરા મયે' છે !
 'શુદ્ધાશય'ના રાહ પર ધીમુ, પણ
 અવિશ્રાતપણે ધપી રહે છે,
 બૂલેલા માર્ગનું-મિથ્યા દુષ્કૃત' લઈ
 'આદર્શ' સાધુત્વ'ના દ્વારે પ્રવેશે છે !
 તે આદર્શ સાધુ

*

*

'આદર્શ' સાધુ'

આત્મ સુધારણા કાળે જ 'શાસી'વારે

પરોપકાર સત્તા વિમુક્ત્ય

પરોપકાર કરવામાટેજ જીવનની કળાઓ શીખે !

નયન કમળો કોઈ અગમ્યના ચિત્રનમા

નીચા ઢગી રહ્યા હોય,

ને મૃત્યુની ચિંતા ઓડી, ને

ધર્મ (Duty) ને અવનને વાળે તાણમાં

વણી રહે, તે આદર્શ સાધુ

* * *

જીવનમા સહાનુભૂતિની શોધમા રખડવા કરતા

આદર્શ સાધુ—

પોતાની 'મજસૂતાઈ' સિદ્ધ કરે,

'સહાનુભૂતિ' લેવા કરતા 'દેવ'માજ જાનરે,

પોતાના વિચારની મૂર્તિઓ ઉભી કરે,

અડગીમા પોતાને 'અતુલવવા'નું હોય

તેજ શબ્દો અભેદી ઉચ્ચારે,

"સાચુ - કર્તવ્ય" ખૂસા જોતમા શમાય નહિ

વફાદાર વિચારો એટલા કર્તવ્યમાં ખેંચે નહિ

પ્રભુમય અવન ગાળનારને કોઈ

લેશમાત્ર લક્ષ્યોફ પહોંચાડી રહે નહિ

અને પોતાનો શાંતિમા કોઈ અશાંતિનું

આરોપણ કરી ચક્રે જ નહિ '
 આવી પછી ખાતરી ધરીને
 'આત્માનંદ'ની ગીઠી ગોઠીઓ જ
 શ્લીતાને સબળાવવામા જે મસ્ત છે
 તે આદર્શ સાધુ

'આદર્શ સાધુ'ના હાથમા
 ભયને છૂતવાની શક્તિઓ છે
 ઉદ્દેગને વિસારવાનું સામર્થ્ય છે
 નવો ઉત્સાહ, નવીન પ્રકાશ, તાજગી
 નિબળનંદ ને રૂપેરી ઝકારભર્યા
 મસ્તગાનની જેને બક્ષીસ છે તે આદર્શ સાધુ

* * *

કંઈવેલતાભયો સ્મિત,
 મોક્ષની સોહામણી આશા
 ને સોનેરી સ્વપ્નોની જેને નવાજેશ છે,
 'આદર્શ' મુજબ પવિત્ર જીવન જીવવાની
 વાકાફના મગજ ઠરસન કરાવે છે !
 સત્ય ને જ્ઞાનનો હીપક તના માર્ગને અજવાળે,
 પ્રેમના બાદુથી જ સારી સૃષ્ટિને કેદ કરે,

તેના હેતના કિરણો એવા હોય, કે
 ને ને ઝીલે તે કચનવરણા પાય
 હથ નીચ કે નાના મોટાના ભેદ
 'આદ્ય સાધુ'ના આત્માએ જામ્યા છે,
 સમાનભાવથી હેવાને તેણે પખાડ્યું છે,
 વિમળતા ને વિશાળતા
 તેનું સ્વાર સાજનું પ્રતિબલ્ક છે,
 અને હસતા હસતા જ એવડું ને
 હસતા હસતા મરણ —
 તે તેનું પરમ પવ્વજાણું છે તે આદ્ય સાધુ

* * *

'આદ્ય સાધુ' ના જીવનના ભરપૂર આનંદ
 અને સનાતન સતોષનું
 એક જ વિશ્રામભદિર 'શુકિત' છે

* * *

'આત્મવચના'ની ઠાગી વાદગીઓ
 'આદ્ય સાધુ'ના એવનરુત્ત્યમા નથી,
 પાખડ કે અભિમાનના ઝેરી વાયરા
 એના સીમાડાનેય સ્પર્ધા થઈ નહિ,

ચ થળ તર ગોને ને દેશવગે મુલાને છે,
 ને 'ધારેલુ' પ્રાપ્ત કરવાને
 પોતાનું તપોબળ ખીલવે છે, તે આદ્ય સાધુ

* * *

'આદ્ય સાધુ' 'પાપીને' બહિ
 પણ "પાપમય મનોદશાને" ધિક્કારે ।
 જોના ધિક્કારમા ય પ્રેમ હોય,
 જોના તિરસ્કારમા ય સ્નેહ અરે ।
 જો સ્નેહની ઢાંડી જોવી પ્રબળ ॥
 કે પાપના અગ્નિને બૂઝાવી નાખે,
 જો પ્રેમનો બરફ જોવો છે
 કે 'પાપીના' અતરને ચ થીજવી વે ।

* * *

આધ્યાત્મિક યુદ્ધ ને લડગી બન્ને
 'આદ્ય સાધુ'નું એકજ સ્વરૂપ છે

* * *

મુડગ ચર્ય ને 'સહનશીલતા'
 જો આદ્ય સાધુના આશુભલો છે
 'હુ' ને બહારે આપલો—

એ તેના' વ્યાપક સીનતુ 'ગોરવ છે
 ને ત્યા પગલા પડે ત્યા ત્યા
 પ્રતિભાશાળી વાતાવરણ ઉભુ થાય
 એજ 'આદર્શ' સાધુ'ની મહાન કોળખ છે

૧

*

*

પુશ્યમતના મીઠા ઝેર

'આદર્શ સાધુ'ના સાધુત્વને મારી 'ચક્રે નહિ,
 ગાળોના વરસાદમાં

એના વ્યક્તિત્વને તાણી ચક્રાય નહિ,

'આશમ'ની મચક તળાઈમાં 'સુષોડી

એ યોધાના ઇવનને હણી ચક્રાય નહિ ।

'કાટા'નો સુગટ પહેરાવી

એકપણ અશુ 'આખેથી પડાવો ચક્રાય' નહિ,

એ તો 'સમભાવથી સહેનારો-

મહા અભિવ્રદી આદર્શ સાધુ

*

*

*

આશા ને હર્ષના સંદેશ

એની કુળાકૃતિમાં 'લીધો' છે

પ્રગતિ ને પવિત્રતાના પાઠો

જેના જીવનપૃષ્ઠોમા પડ્યા છે તે આદર્શ સાધુ

* * *

અસામાય જીવનઝરો

એ ' આદર્શ ' સાધુ ' નો ઇતિહાસ છે

અદ્ભૂત જીવન બગીચો

એ તેને વિકરવાની ' ભૂગોળ ' છે

પ્રતાપી આત્માનું તેજ

એ જેનું ' હીપ્પોદીઝમ ' છે,

ને માનસિક ખળનાથી સારીય

સહિને જે સમૃદ્ધ કરી શકે છે

તે આદર્શ સાધુ

* * *

અનંત જ્ઞાન દર્યન ને ચારિત્રનો

પોતાને ' સ્વામી ' માને તે આદર્શ સાધુ

* * *

વૈરાગ્યના નામે ' વૈરાગીપણું ' જે સરે

અહિંસાના નામે ' ઠાયરતા ' ને ન સધરે,

આધ્યાત્મિકતાના નામે બગલાવૃત્તિને ન પોરે,

ને પ્રભુને નામે પાખડને ન પૂરે,

તે આદર્શ સાધુ !

* * *

જેની હાજરીમા આવતુ છેન ચડે,
એના સુખદર્શનથી હૃદયમા સગીત રુપુરે
પણ આર્ચ-માર્ષ શકાય નહિ,
કે સગીતને ઉછી શકાય નહિ,
તે આદર્શ સાધુ

* * *

‘ આદર્શ સાધુ

Passive નિષ્ક્રિય જીવનમાથી નીકળી
Active ક્રિયાકારક ‘ સામાયક ’ મા રમણ કરે,
સ્થિતિ સુખતામાથી પોતાને ઉપાડી લઈ
‘ ઝરા ’ના ઝરણ માફકે વહે !

* * *

અગાધ શાંતિમાથી જે

Voice of Divinity દિ યતાને
ચેરે અવાજ ઝીલે છે
પુલકતા તરવોથી જરપુર

પોતાના 'આદર્શ જીવન' માથી જ
 યુગયુગ સુધી પંચાય તેવા 'શાસ્ત્રો' ને
 જન્માવે છે

Show દેખાવ—ભાઈ દેખાવ
 તેની પ્રકૃતિમા નથી
 અહર અહરનું શુભ પ્રસ્થાન
 એ તેના ચડતા આત્માનું વહેણ છે
 તે આદર્શ સાધુ

* * *

‘આદર્શ સાધુ’

અભિમાનથી નહિ, તુચ્છતાથી નહિ,
 પણ બબ્બે ભાવનાથી
 પોતાને જાળવતાનો અધિકાર માને!
 અને એવી નિર્દોષ બબ્બે ભાવનાથી
 મહાપદને વરે!

* * *

તેના આત્માના નિર્મળ સરકારે
 પવિત્ર ભાવનાઓ ને વિશુદ્ધ મનોદશા
 તેની ગેરહાજરીમા પણ વાતાવરણમા રહે,

ੴ ਸਤੁਨੇ ਸਤੁਨੇ ਸਤੁਨੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤੀ

1 1 1

ਜੀਐਸ ਟੀਕ ਲਵੇ ਭੋਲਾਪੁ - ਫੋਕ

১৪ জনে গুণে গুণে গুণে গুণে

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

‘‘ମିଶ୍ରୀ’ର ଉପର ଚାହିଦା ଥିଲା ।

'१. २. ३' हे संज्ञा-संज्ञक दोन प्रकारचे
१. साधारण हे संज्ञक म्हणजे प्रत्येक
२. विशेष संज्ञक

• • •

સેંચાની કાંઈ કાઠિયા ને સમુદિ

આવિર્ભાવે બેઠા વિદ્યાર્થીને જોઈને

पद्य-नेमा वाचन-सुविधना प्रभाव

કે માનસિક બચાવના પાસે તુ-મ જાણે !

બેન્ક પાસની રજા પણ દુનિયાને

સાચુ દેવમંદિર જનાવે તેથી પવિત્ર હોય,

જાને જેના સાધુલવનની સખાસિ

રજનડેવી નીચડે,

વર્તમાનને લીધાવે, જૂના પટ પર
અનેક મુખદ ને મીઠી યાદગીરીઓના
લીતોટા કરતું જાય !

અને જગતની રોનલ 'મુસ્ત' પર
જ્ઞાનદની મધુરી દરદર ઉડાડતું જાય,
તે આદર્શ સાધુ

* * *

Spiritual Strength આત્મબળ
એ જેના મોક્ષનું પહેલું સાધન છે,
'આત્મ સ્વાતંત્ર્ય' મંદિરના પાયાઓમા
પૂરવાની એ જ પ્રથમ ને વહાલી વસ્તુ છે
'નિયમોનું પાલન' એ જેના
મોક્ષના ચડતા ઉતરતા પગથીયા છે,
ધારણા ધ્યેય પર પહોંચવા
મુશુ મથન માડવું એ અચળ 'ધ્યાન' છે
તે આદર્શ સાધુ

* * *

“મોક્ષને મેળવનાર પોતે જ છે,
'પોતા' સિવાય પરની સહાય નકામી છે, -

અને પોતે જ મોક્ષનો ધણી છે ”
 આવુ સમજે, હરનિશ ચિતવે,
 ને મોક્ષને મેળવવા યત્ન કરે તે આદર્શ સાધુ ।

* * *

‘ આદર્શ સાધુ ’ ના અચળા પર
 સંધ્યાના રંગ કદી ઉતરે જ નહિ,
 ત્યાં તો પ્રભાતના ખીલવા
 તાજ ને ખૂશનુમા કિરણો રમે,
 કિરણે કિરણે એ
 મુક્તિની ખ્યાસને જગાવે,
 માનવતાના મોલ પકાવે ।
 પહેલા ‘ જૈનત્વ ’ ની ખીલવણી કરે,
 પછી ‘ સાધુત્વ ’ ના રંગથી ઓપે,
 ને ‘ ચોગી ’ ના ધ્યાનથી
 આત્મા-પરમાત્માના દીર્ઘ ચિતનમાં
 બહારની સઠજ જબલોને ફેડી દઈ
 અદરમાં ‘ ફણી ’ રહે ।
 ‘ શ્રીકૃષ્ણ ’ ની ‘ મસ્તી ’ માણે,
 અનંતની સાથે સંપૂર્ણ તાદાત્મ્ય સાધે,

અને તેજ-તેજ, ને તેજમય થઈ
 સિદ્ધચિત્તામા બેઠેલા
 સિદ્ધોના પ્રકાશમા જઈ મળે,—
 પ્રકાશમા પ્રકાશ થઈને તગતઝ્યા કરે—
 તે આદર્શ સાધુ સિદ્ધ આત્મા !
 વહનીય સિદ્ધ આત્મા !

* * *

અમૃત શાન્તિની શોધમા

જે આત્મા હરનિશ ભગ્યા કરે
 પંખેપળની શાંતિનું ' રેકૉર્ડ ' રાખે,
 સંજોશણની શાંતિનો સરવાળો કરે,
 ' ચેતન ' ને ' પ્રકાશ ' ની ' લીફ્ટ ' મા ઉઠે,
 જ્ઞાન ને દર્શનના, તેજથી તપે,
 અને ' કલ્યાણ ભાવ ' ની અમૃત ખાલી પીધને
 કલ્યાણના જ મેધ વરસાવી
 આકાશમાર્ગે વહી જાય !
 તે આદર્શ સાધુ :

* * *

આદર્શ માધુ

એ તો આકાશી પળી

ગગનમાં વિહરતો

પાખાળો વિદાધર !

એવાના

અવતાર અવનિને ઉત્તળે,

એવા આન્માનો સ્પર્શેય

પૃથ્વીને પવિત્ર કરે !

*

*

*

ધન્ય હો ! ધન્ય હો !

જેણે આપુ સબ્ય દર્શન કર્યું છે

તેમને ધન્ય હો !

જગત આપુ એવા

પુણ્યશાળીના તપતેજ પર

જીવી રહ્યું છે

એવાના મિલન માટે જ

આત્મે અહોનિશ જળી રહ્યું છે

*

*

*

સાંભળો ! કર દ્વ યી અવાજ આવે છે
 માધુના સાત્વિક આત્મામાંથી
 એ સગીન સૂરો સંભળાય છે
 હલો, હલો ! હવાય તેડહુ
 “ િયમસ્તુ મર્વ જગત ”
 મુંદરમ્ ' મુખદાયી ' કદ્યાણુમ્ કદ્યા

ઽ મર્દમ્

